Larvik kommune

Årsplan 2020-2021

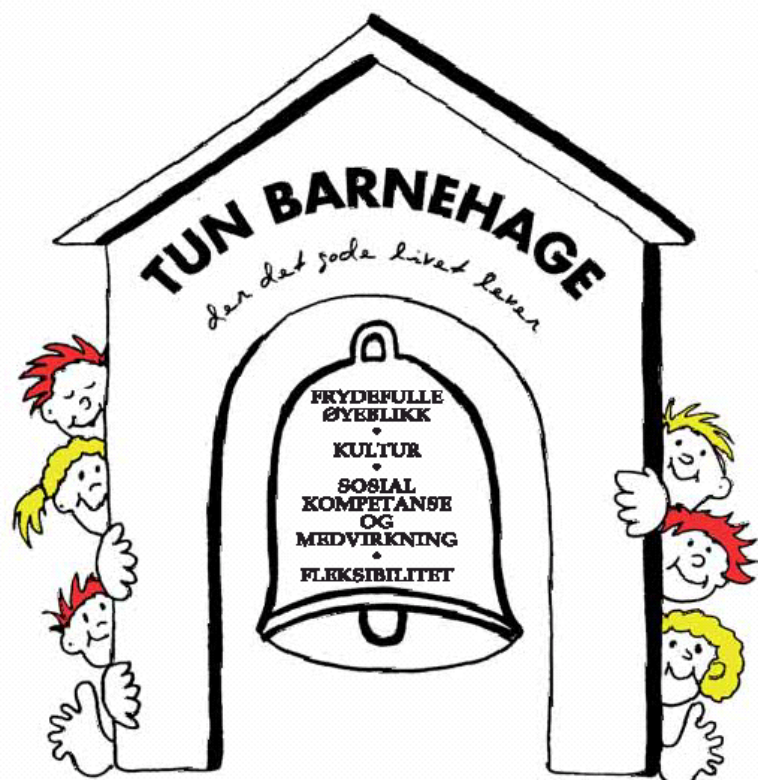

Tun barnehage

«...der det gode livet lever...»

Innholdsfortegnelse

- Velkommen til Tun barnehage side 3
- Kontakt informasjon side 4
- Organisering side 5
- Rammer for barnehagens drift side 6
- Barnehagens verdier og holdninger side 7
- Barnehagens formål og innhold
  - Omsorg side 9
  - Lek side 10
  - Danning side 10
  - Læring side 11
  - Vennskap og fellesskap side 13
- Barns medvirkning side 14
- Samarbeid med barnas hjem side 15
- Overganger
  - Når barnet begynner i barnehagen side 16
  - Når barnet bytter avdeling side 17
  - Når barnet begynner på skolen side 17
- Barnehagens arbeidsmåter
  - Progresjon side 18
  - Digital praksis side 18
  - Planlegging, vurdering og dokumentasjon side 19
  - Tilrettelegging av det almennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte side 19
- Observasjon i Tun barnehage side 20
- Barnehagens samarbeidspartnere side 21
- Barnehagens fagområder
  - Kommunikasjon, språk og tekst side 22
  - Kropp, bevegelse, mat og helse side 23
  - Kunst, kultur og kreativitet side 23
  - Natur, miljø og teknologi side 24
  - Antall, rom og form side 24
  - Etikk, religion og filosofi side 25
  - Nærmiljø og samfunn side 25
- Satsingsområder i Tun 2020-2021 side 26
  - Bærkraftig utvikling side 27
  - Språkløyper side 28
  - VIS = vennskap + inkludering + sosial kompetanse side 29
  - Helse og livsmestring side 31
- Tradisjoner og merkedager i Tun barnehage side 32

Velkommen til Tun barnehage

Tun barnehage startet opp i 1979. Mye spennende og utviklende har skjedd siden den gang. Vi har gått fra å være en 1 avdelings barnehage, til å bli en barnehage med 4 avdelinger med lokaliteter i Hvarnes og Kvelde. Vår kultur er preget av nærhet til hverandre og våre brukere. Vi ønsker å være en barnehage i kontinuerlig positiv endring og utvikle oss i møte med andre.

I dag ligger Tun barnehage inn under kommunalområdet «Oppvekst og kvalifisering» med kommunalsjef Jan Erik Norder som øverste leder. Virksomhetsleder for de kommunale barnehagene i Larvik heter Anja Sterner. For oss handler det om å høre til «Oppvekst og kvalifisering» om å bruke hverandres kompetanse, være i utvikling og sette i gang gode tiltak til det beste for barn. Vi er opptatt av en helhetlig pedagogisk tenkemåte i vårt arbeid og er sammen om å utvikle barn og unge som skal ha det godt, mestre sine liv og bli aktive samfunnsborgere.

I Tun barnehage har vi et personale med lang erfaring og et høyt kompetansenivå. Vi jobber daglig for å skape en god barnehage som er orientert mot det samfunnet vi er en del av. Vi er en læringsarena hvor barn får positive og allsidige opplevelser, kunnskaper og erfaringer, samt tro på seg selv og egne evner.

I årsplanen vår skriver vi litt om hvilke styringsdokumenter vi forholder oss til, og hvordan vi fortolker disse for å gi barna en meningsfull og god hverdag. Vi er opptatt av et godt og tett samarbeid med våre foreldre. Vi forventer at foreldrene i Tun barnehage engasjerer seg, stiller opp i hverdagen og gir oss tilbakemeldinger. På den måten er vi sammen om å gjøre Tun til en god barnehage.

Vi håper at dere tar dere tid til å lese igjennom årsplanen. Her finner dere viktig informasjon om barnas hverdag i Tun barnehage. Vi ser fram til et år fylt med muligheter, opplevelser, engasjement, positivitet, glede, humor, lek, moro og ikke minst frydefulle og magiske øyeblikk med barna!

God lesning!

Vennlig hilsen personalet i Tun barnehage

«Det er to varige gaver vi kan gi barna. Det ene er røtter det andre er vinger»
William Hodding Carter jr.

Barnehagens åpningstider:

- Tun barnehage, avdeling i Hvarnes har åpent mandag til fredag kl. 06.45-17.00.
- Tun barnehage, avdelinger i Kvelde har åpent mandag til fredag kl. 06.30-16.45.

Vi har holder åpent mellom jul og nyttår og i påskeuka etter behov. Julaften, nyttårsaften og onsdag før skjærtorsdag stenger barnehagen kl. 12.00.

Kommunestyret i Larvik har vedtatt at vi skal ha sommerstengt i 3 uker. I 2020 hadde vi stengt i uke 28, 29 og 30.

Våre telefonnummer:

Telefon styrer:	98 23 12 81
Telefon kontor:	98 23 12 81
Telefon avdeling Hvarnes:	98 23 19 59
Telefon avdeling Huskestua:	98 22 56 26
Telefon avdeling Trollstua:	98 22 56 38
Telefon avdeling Veslestua:	98 22 56 37

E-post adresse:

heidi.bjork@larvik.kommune.no

Vår postadresse er:

Tun barnehage
Postboks 2020
3255 Larvik

Vår besøksadresse er:

Tun barnehage, Hvarnes
Hedrumveien 2699
3282 Kvelde

Tun barnehage, Kvelde
Kveldeveien 241
3282 Kvelde

For mer info om vårt tjenestetilbud gå inn på hjemmesiden til Larvik kommune:
https://www.larvik.kommune.no/barnehage/

Tun barnehage

Tun barnehage er en kommunal barnehage som eies og drives av Larvik kommune. Barnehagen har fire avdelinger. En avdeling ligger i Hvarnes (tidligere Hvarnes barnehage) og tre avdelinger ligger i Kvelde.
Vi har et trygt og rikt nærmiljø rundt oss, som vi bruker aktivt året rundt. Fysisk aktivitet, lek og læring i skogen og nærmiljøet hører vår hverdag til. Tun barnehage er en læringsarena hvor barn får positive og varierte opplevelser, kunnskaper, erfaringer, bygger vennskap og gode relasjoner, tro på seg selv og egne evner.

Organisering av avdelinger

Tun barnehage gir barnehagetilbud til barn i alderen 0-6 år. Fra 1. august 2020 er barna fordelt på fire avdelinger:

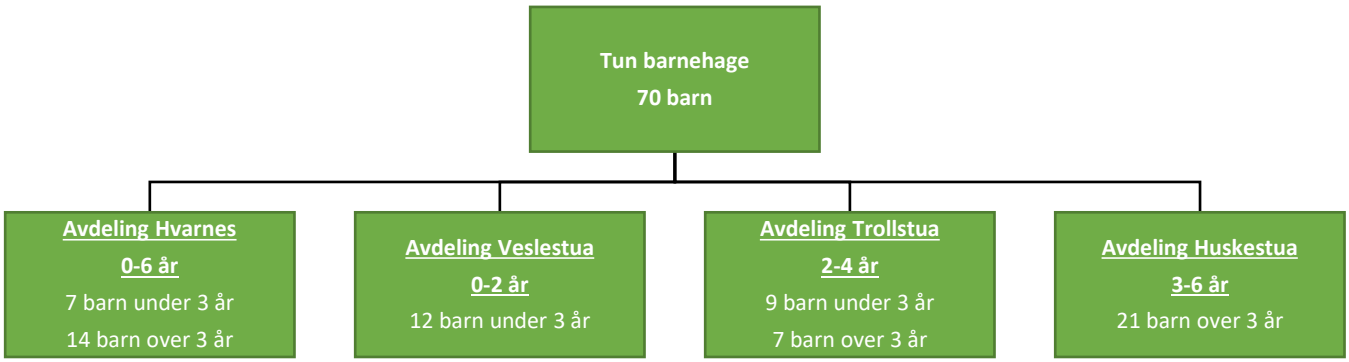

Antall barn og deres alder kan variere fra avdeling til avdeling, og fra år til år. Dette pga søkere og deres alder. Pr. d.d. har vi totlt 70 barn i barnehagen vår.

Organisasjonskart

Styrer er den øverste lederen for barnehagen. Hver avdeling har en pedagog som er leder for avdelingen.
Lederne for avdelingene sitter i en ledergruppe for barnehagen sammen med styrer.
Grunnbemanning på hver avdeling er satt iht antall barn og gjeldende lovverk for bemanning i barnehagen.
Barnehagen teller 21 ansatte. Vi har 7 ansatte i Hvarnes og 13 ansatte i Kvelde pluss styrer.

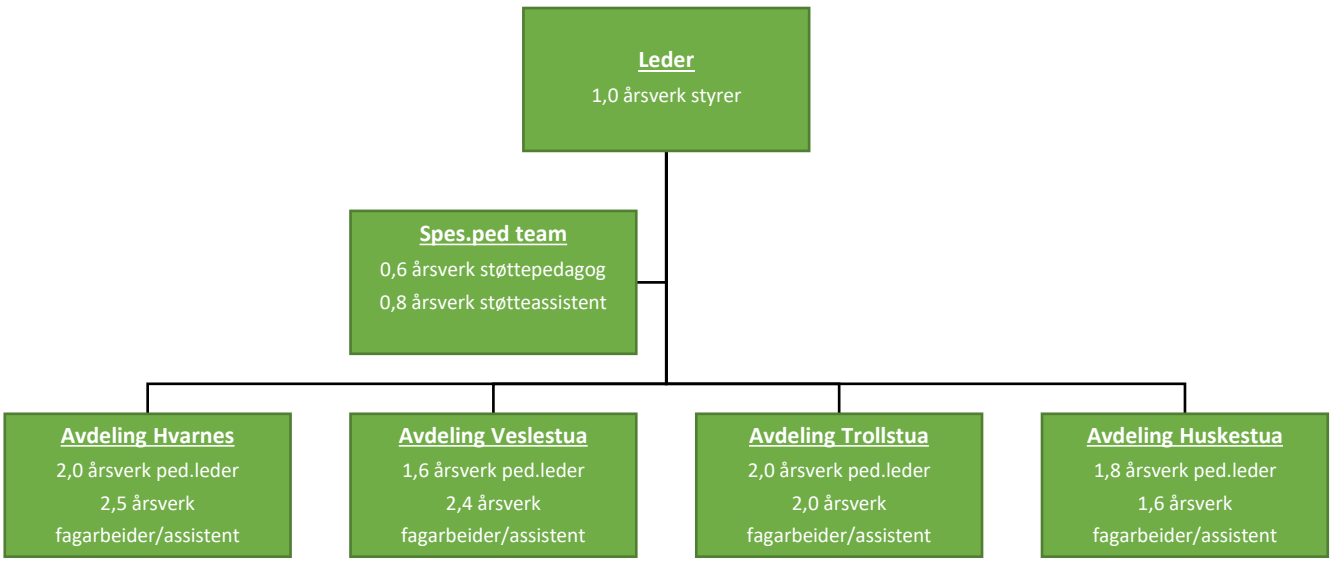

Rammer for barnehagens drift

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier om kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering».
(Barnehageloven § 1 Formål)

I Tun barnehage velger vi satsingsområder, mål, tiltak, arbeidsmetoder og organisering ut fra vår forståelse av:

- Lov om barnehager
- Rammeplan for barnehagen
- FNs barnekonvensjon
- Stortingsmeldinger (eks «Kvalitet i barnehagen», «…og ingen sto igjen» - tidlig innsats for livslang læring, «Framtidens barnehager»)
- Veileder (eks «Fra eldst til yngst» – samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole)
- Strategidokument for Larvik kommune, andre kommunale og administrative føringer
- Kvalitet i barnehagen, Larvik kommune
- Plan for helhetlig oppvekst, Larvik kommune
- Deltakelse og innspill fra barn og foreldre
- Ansatte
- Budsjett
- Beliggenhet og nærmiljø
- Tradisjoner og historie

Årsplanen er et arbeidsredskap for vårt pedagogiske arbeid, og et virkemiddel for å gjøre arbeidet målrettet og kvalitativt godt. Årsplanen er ment å være retningsgivende, samtidig som den skal være åpen og fleksibel nok til å kunne ta hensyn til innspill fra barn, foreldre og personalet gjennom året. Årsplanen beskriver derfor ikke innholdet i det pedagogiske arbeidet i detalj. Gjennom året lager vi periodeplaner, månedsplaner og planer for enkelte aktiviteter. Der vil det pedagogiske arbeidet bli nærmere konkretisert.

Barnehagens verdier og holdninger

I Tun barnehage skal verdier og holdninger, som ligger til grunn for vårt arbeid, være av felles karakter og tydelige for barn, foreldre og ansatte. Vi synliggjør vårt «ståsted» gjennom vårt daglige arbeid, i måten vi møter hverandre på og deler erfaringer og opplevelser.

Våre verdier er: **Raushet - Omsorg - Samarbeid → ROS**

Tun barnehages visjon er **«Der det gode livet lever»**. Vi har noen «holdepunkter», som vi mener det er viktige å fokusere på for at det gode livet skal leve hos oss:

trygghet og trivsel

lek

gode relasjoner

varierte aktiviteter

samarbeid

anerkjennelse

skaperglede

undring

omsorg

læring

vennskap og inkludering

utfordringer og mestring

medvirkning

raushet

sosial kompetanse

utforsking

Vi bygger vårt arbeid på en erkjennelse om at alle mennesker har egenverdi og skal respekteres. Barnehagen skal oppleves som meningsfull for barn, foreldre og ansatte, og bidra til utfoldelse og utvikling.

Hovedmålsettingen for oss er at **«Tun barnehage er et trygt og inkluderende sted å være, og et spennende sted å lære».**

Vi ser på barn som:

- **Likeverdige**
  Barn har noe viktig å bidra med. De er fullverdige deltakere i vår hverdag.
- **Sosiale og aktive**
  Barn tar kontakt og initiativ. De ønsker å samhandle med andre og er aktive deltakere. Barn har evne til å tenke selv, vurdere, være fornuftige og ha egne meninger. De er medskapere i eget og andres liv.
- **Kompetente**
- **Enestående og unike**
  Barn har ulike behov som vi voksne skal ta hensyn til.

Vårt arbeid i barnehagen er preget av et kontinuerlig samspill mellom mennesker. Hvordan vi fremstår i vårt møte med andre er avgjørende for at barn og voksne skal oppleve barnehagen vår som støttende, meningsfull og utviklende.

Ansatte i Tun barnehage:

- Vi er hyggelige, inkluderende og anerkjennende.
- Vi er interesserte, engasjerte og bevisste.
- Vi viser raushet, åpenhet, tillit og respekt.
- Vi har høy kompetanse og bygger vårt arbeid på kunnskapsbasert praksis.
- Vi evaluerer og vurderer kontinuerlig vårt arbeid og vår praksis, er i utvikling.

Barna i Tun barnehage:

- Vi vil at barna opplever trygghet, trivsel og god omsorg i barnehagen.
- Vi vil at barna opplever å bli sett, hørt, forstått og anerkjent.
- Vi vil at barna opplever tilhørighet og vennskap.
- Vi vil at barna opplever mestring og utfordringer.
- Vi vil at barna opplever at vi legger til rette for allsidig og variert lek og aktivitet ute og inne.

Foreldrene i Tun barnehage:

- Vi vil at foreldrene skal være trygge på at vi ser, hører, forstår og har omsorg for deres barn.
- Vi vil at foreldrene opplever at de blir møtt med omsorg, respekt, raushet og forståelse.
- Vi vil at foreldrene opplever at vi legger til rette for involvering og deltakelse til det beste for barna.

Vi sikrer at vi er på rett spor:

- Barna får sitte uforstyrret med en voksen og snakke om hvordan de har det i barnehagen, hva de ønsker.
- Vi har tett kontakt med foreldrene. Daglig kontakt i hente- og bringesituasjonen, foreldresamtaler, foreldremøter, div. tilstelninger og arrangementer, foreldreråd, arbeidsutvalg for foreldre (FAU) og samarbeidsutvalg (SU). Vi er avhengige av et tett og godt samarbeid med foreldre. Vi forventer at foreldrene er åpne og gir oss tilbakemeldinger, at de spør, engasjerer seg og stiller opp i hverdagen og på arrangement.
- Vi gjennomfører foreldreundersøkelser.
- Vi har medarbeidersamtaler for personalet.
- God planlegging i hverdagen. Vi utarbeider årsplaner, periodeplaner, månedsplaner og arbeidsplaner for enkelte aktiviteter.
- Vi observerer, reflekterer og vurderer vår praksis individuelt og i fellesskap.
- Vi dokumenterer vårt arbeid gjennom bruk av observasjon, fotografier, div. infoskriv, utstillinger, praksisfortellinger og barnas permer.
- Vi holder oss oppdatert på nyere forskning innenfor barnehagefeltet.

Barnehagens formål og innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.
(Rammeplan for barnehagen side 19)

Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg

«*Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling».*
(Barnehageloven § 1 Formål, 1. ledd, første punktum)

Barn har rett til omsorg og skal møtes med omsorg. Vi har en yrkesetisk forpliktelse til å handle omsorgsfullt overfor alle barn i barnehagen. Ansatte i Tun innehar pedagogisk kompetanse, kunnskap om barns helse, kosthold og ulike kulturelle uttrykksformer. Vi skaper et godt omsorgsmiljø ved å bli godt kjent med hvert barn, være tett på og sensitive, være oppmerksom og delaktig i deres aktiviteter, vise at vi bryr oss om, anerkjenne og veilede barn til mestring, sørge for trygge og gode rammer.

Omsorg preger alle situasjoner i barnehagehverdagen. Omsorg kommer til uttrykk når barn leker og lærer, i stell, under måltider og påkledning. Omsorg er en viktig forutsetning for barns utvikling og læring. God omsorg styrker barns forutsetninger til å utvikle tillit til seg selv og andre, bygge gode relasjoner og til gradvis å ta større ansvar for seg selv og fellesskapet. Å gi og ta imot omsorg er grunnlaget for sosial kompetanse – et viktig bidrag i et livslangt læringsperspektiv.

Progresjon omsorg	
1 – 3 år	**3 – 6 år**
• Tilknytning (COS), trygghet og trivsel • Utvikle tillit til seg selv og andre • Rette oppmerksomhet på egne og andres følelser • Vise ulike følelser • Ta imot trøst og veiledning	• Trivsel • Bygge positive relasjoner og inkludere andre • Sette ord på følelser, sette seg inn i andres følelser og situasjoner • Vise empati • Hjelpe andre og hente hjelp når noen trenger det

Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek

«Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter».
(Barnehageloven § 2 Barnehagens innhold, 2. ledd)

Leken har en fremtreden plass i barnehagen fordi lek og vennskap er grunnlaget for barns trivsel og meningsskaping i hverdagen. Leken har egenverdi og er en viktig side ved barnekulturen. Samtidig er den en grunnleggende livs- og læringsform som barn uttrykker seg gjennom. Gjennom lek lærer og utvikler barn sammensatt kompetanse på flere områder: intellektuelt, språklig, fysisk, emosjonelt og sosialt.

Vi gir leken gode vekstmuligheter i vår barnehage. Vi setter av rikelig med tid og rom for lek ute og inne. Vi er tilgjengelige og lydhøre overfor barns lek. Vi støtter, veileder, inspirerer, deltar, bidrar med materiell og oppmuntrer barna i deres lek. Leken gir oss muligheter til å observere hvordan barna fungerer sammen, hvilke lekekamerater de velger, hvem som blir utestengt, hvem som styrer leken og hvilket utviklingsnivå hvert enkelt barn står på. Våre observasjoner gjør at vi kan gå aktivt inn med tiltak for å styre og støtte barnet på det som trengs - løfte barnet og leken videre.

Progresjon lek	
1 – 3 år	**3 – 6 år**
• Vise nysgjerrighet og interesse for leker og utstyr, eksperimentering, for det som skjer rundt seg • Øve på å dele og holde på leker (selvhevdelse/turtaking) • Øve på å leke med andre • Toddler lek • Turtakings lek • Parallell lek	• Delta i ulike typer lek og fordype seg i den • Være selvstendig i lek, bringe nye elementer inn i lek, leke med større innslag fra virkeligheten, bruke fantasi og kreativitet • Kunne leke alene og med andre • Invitere andre inn i lek • Dele og holde på leker (selvhevdelse/turtaking) • Rollelek • Regellek

Barnehagen skal fremme danning

«Små barn lever livet der de til en hver tid er, med de menneskene som finnes der. Barnehagen er en arena der barna kan være med å skape sin egen og andres identitet, kultur og kunnskap. Den er et sted der barna dannes og danner.»
(Jf. Temaheftet om de minste i barnehagen)

Danning er en livslang prosess som forgår fra vugge til grav. Det handler blant annet om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåte. Danning henger sammen med identitet, å skape seg selv i møte med andre mennesker, kultur, historie, natur og samfunn. Danning skjer gjennom erfaring. Erfaring omfatter både hva vi aktivt gjør og blir utsatt for, og hvordan selve erfaringsprosessen foregår.

I barnehagen støtter vi barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen. Vi er tilstedeværende, anerkjenner, støtter, veileder og reflekterer sammen med barna for at de skal forstå seg selv i møte med andre.
Vi legger grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Vi fremmer samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger verdsettes og følges opp. Barna skal få tilhørighet til samfunnet, natur og kultur. De skal forstå verdier og normer som er viktige for fellesskapet.

Progresjon danning	
1 – 3 år	**3 – 6 år**
• Delta i et fellesskap og oppleve tilhørighet • Utvikle evnen til å reflektere over egne handlinger • Bygge identitet	• Oppleve å være viktig for andre og fellesskapet, bli tatt på alvor, oppleve tilhørighet, ta ansvar • Utvikle kunnskap, verdier og holdninger sammen med andre • Lære å stille kritiske spørsmål til seg selv og andre. Reflektere og vurdere • Bygge identitet

Barnehagen skal fremme læring

«Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger».
(Barnehageloven § 1 Formål, 2. ledd)

«Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter».
(Barnehageloven § 2 Barnehagens innhold, 5. ledd)

Læring foregår i det daglige samspillet med andre mennesker og med miljøet. Læring er nært sammenvevd med lek, omsorg og danning. I barnehagen styrker vi barns læring gjennom formelle og uformelle læringssituasjoner. De formelle læringssituasjonene er planlagt og ledet av oss voksne. De uformelle læringssituasjonene er knyttet til våre rutiner, hverdagsaktiviteter, her og nå situasjoner, samspill mellom barn og samspill mellom barn og voksne. Rammeplanens syv fagområder, barns egne interesser, ønsker og behov danner grunnlaget for læringsprosesser og valg av temaer i vår barnehage.

Vi vet at våre handlinger og holdninger er avgjørende for barns læring og læringsutbytte. Barn trenger engasjerte voksne som kan se og høre sammen med dem. De trenger voksne som kan føre en dialog med dem, sette ord på det som skjer, utdype tanker, undre seg over og utforske sammen med dem. De trenger voksne som er anerkjennende og oppmuntrende. Vi vet også at barn lærer best ved å bruke hele seg. De lærer gjennom praksis og ved å medvirke på ulike vis. Det handler om å prøve og erfare gang på gang.

For å skape gode forutsetninger for læring har vi fokus på:

- **Mestring**
  Mestringsfølelsen er viktig for utvikling av selvfølelse, motivasjon og læring. Ved å ta tak i barns sterke sider, deres utviklingsnivå og gi de passende utfordringer er det større sjanse for at de skal oppleve et positivt læringsutbytte.
- **Motivasjon**
  Barn lærer best hvis de har en positiv opplevelse av seg selv (god selvfølelse) og har tillit til egne evner og ressurser (god selvtillit). Barn som er motiverte har en indre drivkraft og et ønske om å komme videre. De er mest ivrige og konsentrerte når de er opptatt med noe som engasjerer. De lærer mest i handling med konkrete ting.
- **Variasjon**
  Barn lærer på ulike måter og med hele seg. Derfor legger vi til rette for læringsprosesser og situasjoner hvor barna kan bruke hele sitt sanseapparat: visuelt, auditivt, taktilt og kinestetisk.

Forskning om læring:

- Det er viktig å ha en god struktur og faste rutiner.
- Barna trenger tydelige og få beskjeder, og å vite hva som er ønskelig oppførsel, hva som er forventet.
- Barna må møtes med høye og realistiske forventninger og læringsaktiviteter preget av utfordringer og driv.
- Det er viktig å bruke kognitive strategier i undervisningen som dialog, forklaring, repetisjon og oppsummering.

Thomas Nordahl (Senter for praksisrettet utdanningsforskning, Høgskolen i Hedmark) og Ole Hansen (Laboratorium for forskningsbaseret skoleudvikling og pædagogisk praksis, Institut for Læring og Filosofi, Aalborg Universitet).

Progresjon læring	
1 – 3 år	**3 – 6 år**
• Vise nysgjerrighet • Delta i og få erfaring med hverdagsaktiviteter og rutiner • Delta i og få erfaringer med ulike planlagte aktiviteter (eks arbeid med fagområdene) • Gjentakelser • Forutsigbarhet og struktur	• Vise nysgjerrighet, undring og utforskertrang • Aktiv deltakelse i hverdagsaktiviteter og rutiner, økt mestring • Aktiv deltakelse og mulighet for påvirkning i ulike planlagte aktiviteter, økt mestring • Øve refleksjon og årsak-virkning • Lytte og ta imot beskjeder • Overgang mot skole

Hverdagsaktiviteter og hverdagspedagogikk i Tun

Mennesker lærer hele livet, og det finnes utviklingsmuligheter i alt vi foretar oss. De situasjonene som gjentar seg hver dag, våre rutiner og hverdagsaktiviteter som f.eks. måltid, stell, av- og påkledning, vier vi stor oppmerksomhet. Dette er viktige læringsarenaer for barna. En fast og god struktur og organisering av dagen hjelper barna til å se sammenhenger, få oversikt, skape trygghet og forutsigbarhet.

I våre hverdagsaktiviteter lærer barna praktiske ferdigheter, kunnskap og selvstendighet. Etter hvert som barna blir eldre, blir de mer selvhjulpne og kan hjelpe hverandre. Vi gir barna veiledning og støtte, tilrettelegger og ivaretar en inkluderende og god stemning. Med mye ros, oppmuntring og humor kommer vi langt.

Noe av det viktigste barna opplever i barnehagen er samspill. Vårt mål er å utvikle sosialt kompetente barn som har omsorg for hverandre, god selvfølelse og som kan etablere gode vennskap. For at barna skal kunne utvikle sosiale ferdigheter og positivitet må de være trygge på seg selv og på menneskene og miljøet rundt seg. Vi er ansvarlige for relasjonen med barna. Det er vi som legger grunnlaget og skaper et trygt og godt læringsmiljø ved bla å bruke oss selv som gode rollemodeller.

Barna krever nærvær – det handler om «her og nå». De står midt i nuet. Det krever at vi er nærværende, både fysisk og mentalt.

Huskeliste for voksne:

- En utstrakt hånd.
- Et klapp og et smil.
- Et bekreftende blikk.
- En oppmuntrende kommentar.

Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap

Barnehagen skal fremme vennskap, fellesskap, demokrati og likeverd. Barnehagen skal forebygge, stoppe og følge opp alle former for mobbing, diskriminering, krenkelser, uheldige samspillsmønstre og utenforskap.
(Rammeplan for barnehagen)

I barnehagen skal alle barn erfare å være inkludert og betydningsfulle for fellesskapet. Barna skal være i positivt samspill med andre barn og voksne. Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill.

Å få en venn og å være en venn er noe av det viktigste i et barns liv. Det handler om å møtes i et forhold hvor den enkelte opplever seg som godtatt og verdsatt for akkurat den han eller hun er. Vennskap bidrar til en følelse av delaktighet og fellesskap som igjen bidrar til en positiv selvfølelse. Å tilhøre en gruppe eller avdeling gir barn trygghet, mening og en sosial tilknytning.

Vi jobber hele tiden med å legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap i barnehagen. Vi er tilstedeværende, tett på og nær barna. Vi «bygger» barnas selvfølelse, samtidig som vi hjelper de til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov. En av våre viktigste oppgaver er å bygge positive og gode relasjoner mellom barn og mellom barn-voksne.

Barna i Tun bygger vennskap og erfarer fellesskap ved å samle seg om felles opplevelser, hverdagsaktiviteter, tema- og prosjektarbeid, lek i større og mindre barnegrupper, egne temasamlinger. Vi er bevisste vårt ansvar og vår rolle som modell overfor barna.

Barns medvirkning

«De (barna) skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger».
(Barnehageloven § 1 Formål, 2. ledd)

«Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet».
(Barnehageloven § 3 Barns rett til medvirkning)

Barns rett til medvirkning har en lovbestemt plass i barnehagens hverdag. Det betyr at vi tar barnas meninger, ønsker og behov på alvor. Vi er forpliktet til å lage planer som ivaretar og synliggjør arbeidet med barns medvirkning.

For oss handler medvirkning om å være bevisste voksne som lytter, spør, observerer og tar hvert barns ulike signaler, uttrykk og behov på alvor. Vi gir barn medbestemmelse og selvbestemmelse innenfor visse rammer og det sosiale liv. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta. Gjennom arbeidet med barns medvirkning vil vi at barna skal utvikle ulike sosiale ferdigheter, kunnskaper og erfaringer som fremmer demokrati og likeverd, og motvirker egoistisk tenkning. Barna er en del av et fellesskap og må lære å forholde seg til dette.

Vi vil at barna i Tun barnehage skal oppleve at:

- De er en del av fellesskapet.
- De er en som er verdt å lytte til.
- De har tanker, ideer og initiativ som er interessante og viktige for andre.
- De har noe å gi til andre – andre liker og verdsetter meg.

Samarbeid med barnas hjem

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling».
(Barnehageloven § 1 Formål, 1. ledd)

«For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg".
(Barnehageloven § 4 Foreldreråd og samarbeidsutvalg)

Foreldrene er våre viktigste samarbeidspartnere. Det er foreldrene som har ansvaret for barna og oppdragelsen (iht. barnekonvensjonen og barneloven). Barnehagen skal være et kompletterende miljø i forhold til hjemmet.

Samarbeid med foreldrene er en selvfølgelig del av vårt arbeid. For at vi skal kunne møte barnas individuelle behov og «løfte» de lengst mulig, er kontinuitet og åpenhet mellom hjem og barnehage en forutsetning.

Mål:

Vi samarbeider med foreldrene om barnets beste. Idealet er et gjensidig samarbeidsforhold, hvor vi gir hverandre råd, hjelp og støtte. Sammen gjør vi Tun barnehage til en god og inkluderende barnehage for små og store.

Hva gjør vi:

- Vi opererer med primærkontakter for alle barn. Nye foreldre får tilbud om oppstartsamtale med pedagogisk leder i løpet av den første uka. Dette for å bli bedre kjent, avklare ønsker, behov og forventninger.
- Vi inviterer til foreldresamtaler to ganger i året, evt. flere ved behov. I samtalene utveksler vi observasjoner og vurderinger knyttet til enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring.
- Sammen med foreldre utarbeider vi individuelle oppfølgingsmål og tiltak ved behov.
- Vi utveksler informasjon om dagen i hente- og bringesituasjonen.
- Vi veileder og støtter foreldre i hverdagen.
- Vi arrangerer foreldremøter.
- Vi arrangerer ulike sosiale arrangement for foreldre og barn.
- Vi synliggjør vårt arbeid gjennom diverse infoskriv, fotografier og «utstillinger» på avdelingene av barnas arbeid.
- Vi oppfordrer foreldre til å delta i våre foreldreundersøkelser.
- Vi har taushetsplikt og innhenter alltid nødvendig samtykke fra foreldrene.
- Vi har foreldreråd, arbeidsutvalg for foreldre (FAU) og samarbeidsutvalg (SU).

Overganger i barnehagen

Når barnet begynner i barnehagen

Vi er opptatt av at barn og foreldre skal oppleve barnehagen som et trygt og godt sted å være. Oppstarten hos oss skal være en positiv opplevelse for både liten og stor. Vi har faste rutiner for tilvenning i barnehagen. Våre rutinene bygger bla. på forskning rundt små barn og tilknytting.

Trygghetssirkelen – COS (se modell under) viser oss hvordan de grunnleggende behovene henger sammen, og hvordan vi skal være tilstede og støtte barnet. I nedre del av sirkelen ser vi barnets avhengighet og beskyttelsesbehov, altså tilknyttingsbehovet. Hånden som tar imot nederst til venstre representerer den sikre havnen i form av en nær og trygg voksen som barnet kan få hjelp, trøst og nærhet hos når trygghetsbehovet er "slått på". I øvre del av sirkelen ser vi at barnets selvstendighet og utforskertrang, barnets behov for å erobre og mestre verden. Den øverste hånden representerer også den voksne, men her er hånden en trygg base for barnets utforskertrang.

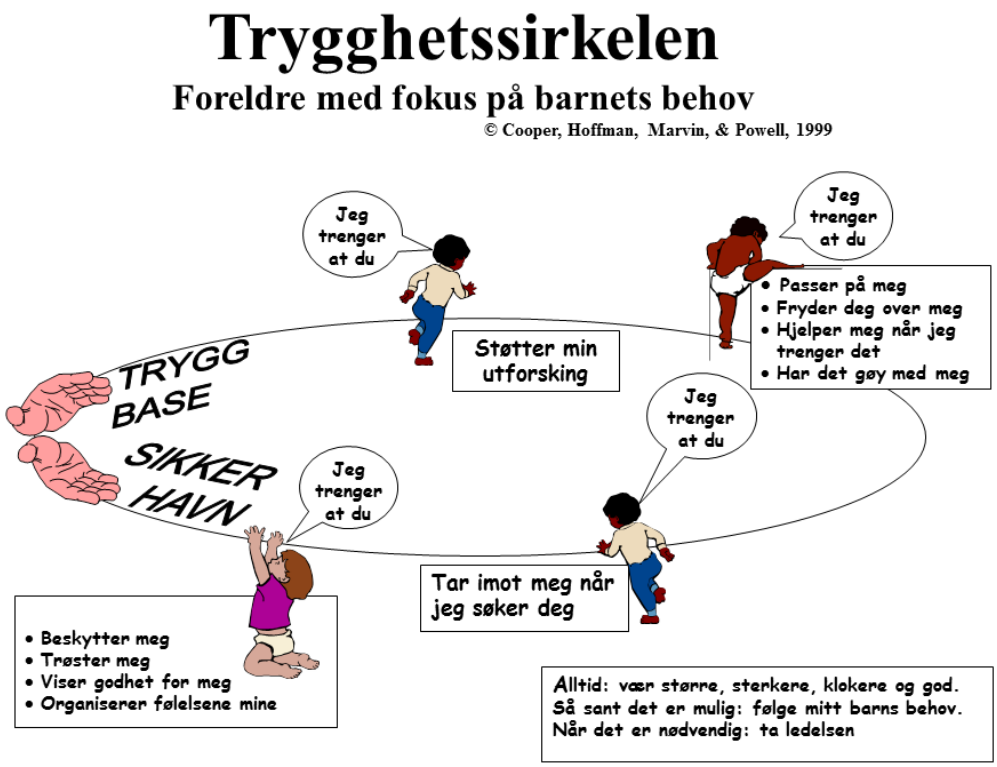

Mål:

- Barn og foreldre skal oppleve en trygg og god oppstart i Tun barnehage.
- Barna som begynner hos oss skal oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

Hva gjør vi:

Før barnet begynner i barnehagen tar vi kontakt med foreldrene på telefon for å bli litt kjent. Deretter sender vi ut en avtale om oppstart med plan for tilvenning, samt informasjon om avdelingen barnet skal gå på. I juni innkaller vi nye foreldre til foreldremøte for å snakke om tilvenning og hva som er lurt å gjøre før og under oppstart i barnehagen.

Under oppstarten setter vi av god tid til hver enkelt, tilpasser rutiner og sørger for en tett oppfølging og dialog. Barn opplever oppstarten i barnehagen forskjellig. En god og åpen kommunikasjon mellom foreldrene og barnehagen er en forutsetning for en god start. Vi vet også at foreldrenes tilstedeværelse er viktig, når barnet begynner hos oss. Det er lettere for barnet å bli kjent med nye voksne når de har sine nærmeste rundt seg som en trygg base. Vi ønsker at foreldrene setter av god tid og er mest mulig sammen med barnet sitt under oppstarten.

Når barnet bytter avdeling

Barnehagen vår er organisert med aldersinndelte grupper (avdelinger). Det betyr at når barnet er ca. 2 år og 4 år vil det bytte avdeling. Når barn flytter over til annen avdeling, vil det være en dialog med foreldrene i god tid før overgangen skjer.

Vi har rutiner for hvordan overgangen mellom avdelinger skal være. Barna skal bli kjent med «nye» barn og ansatte i et rolig tempo, bli trygge på sine nye avdelinger, og etter hvert knytter seg til sine nye omsorgspersoner. Overgangen tar ofte kort tid, da barna kjenner avdelingene, barna og de ansatte fra før.

Mål:

Barn og foreldre skal få tid og rom til å bli kjent og trygg på ny avdeling.

Hva gjør vi:

I overgangen til ny avdeling samarbeider pedagogisk leder på «gammel» og «ny» avdeling. De utveksler informasjon og koordinerer overgangen til det beste for hvert enkelt barn.

Videre snakker vi mye med barna om det å bytte avdeling. Vi besøker nye avdelingen og er med på ulike aktiviteter og turer. Vi legger til rette for et tettere foreldresamarbeid, for eksempel overgangssamtaler.

Når barnet begynner på skolen

Barnehage og skole er begge virksomheter for omsorg, lek og læring. Barn vil i sitt møte med barnehage og skole oppleve både likhetstrekk og ulikheter. Vi har et felles ansvar for at barn skal møte likhetene og ulikhetene med nysgjerrighet, tillit og tro på egne evner og forutsetninger.

Mål:

- Barna skal glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er sammenheng og kontinuitet i læring og sosialisering.
- Sikre samarbeidsrutiner som gir barn og foreldre et positivt møte med skolen.
- Sikre at skolen får muligghet til å møte barn og foreldre ut fra deres forutsetninger, ønsker og behov.
- Sikre overføring av nødvendig informasjon.

Hva gjør vi:

Vi legger vekt på at barna skal ta avskjed med barnehagen på en god måte og glede seg til å begynne på skolen. Siste barnehageår får barnet delta i egen skolestartgruppe i barnehagen – «Bjørner» eller «Elger». Skolestarterne har eget pedagogisk opplegg. Vi legger ikke opp til spesifikk lese- og skriveopplæring i gruppa, men fokuserer på barnas grunnleggende begrepsforståelse, deres sosiale ferdigheter og selvstendighet, slik at de best mulig kan møte læringssituasjonen i skolen. Gjennom året besøker vi skolen og SFO, samt samarbeider med Kvelde barnehage og deres skolestartere.

Skolen fastsetter dato for innskriving og sender ut invitasjon til besøk. I forkant informerer og avklarer vi ønsker, behov og forventninger vedr. overgang med foreldre i foreldresamtaler høst og vår. Barnehagen innkaller til møter ang. barn som trenger ekstra oppfølging. Vi innhenter alltid samtykke fra foreldrene.

Barnehagens arbeidsmåter

Arbeidsmåter i barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning. Vi bruker varierte arbeidsmåter, og tilpasser de til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Ulike arbeidsmåter gir oss muligheter til å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. Arbeidsmåtene bidrar til å skape engasjement, interesse og motivasjon og gir mulighet for å tilføre nye erfaringer opplevelser og læring i barnehagen.

Hva gjør vi:

- Vi tar utgangspunkt i barnas erfaringer, interesser, synspunkter og initiativ i barnehagens daglige arbeid og ved valg og gjennomføring av temaer og prosjekter.
- Vi bygger på kreativitet og lek og er åpne for improvisasjon og barns medvirkning.
- Vi veksler mellom spontane og planlagte aktiviteter.
- Vi stimulerer barnas undring og evne til å stille spørsmål, søke opplevelser, ta initiativ og mestre nye ting.
- Vi gir barna varierte inntrykk og mulighet til å uttrykke seg på forskjellige måter.
- Vi jobber tverrfaglig og helhetlig og ser de ulike delene i rammeplanen i sammenheng.
- Vi inkluderer nærmiljø og lokale forhold ved planlegging og gjennomføring av våre aktiviteter.
- Vi dokumenterer, evaluerer og justerer jevnlig valg av arbeidsmåter i barnehagen.

Progresjon

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Vårt arbeid med omsorg, lek, læring og danning tilpasses hvert enkelt barn og barnegruppe. Arbeidet er preget av gjentakelser og variasjon. Barna vil oppleve progresjon gjennom stadig større utfordringer med samarbeid, mer krevende organiserte aktiviteter og et større ansvar.

Progresjon innenfor fagområdene handler om å bli kjent med nye materialer, mer avanserte teknikker og problemstillinger. Vi ønsker at læringen skal støtte barnas naturlige nysgjerrighet og utforskning, utvikle selvstendighet og gi barna gode opplevelser gjennom mestring.

Digital praksis

Rammeplanen sier bla. at barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ansatte skal utøve digital dømmekraft, ta hensyn til personvern, legge til rette for og delta i at barna utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer.

Barnehagen har PC, prosjektor, mobil, kamera og iPad tilgjengelig til bruk i barnegruppene. Vi bruker digitale verktøy i læringsprosesser for å støtte barnas utvikling. Barns spørsmål kan søkes svar på via PC og iPad. Det er lastet ned gjennomtenkte læringsapper og spill til bruk med barna på iPad. Vi har mulighet for fremvisning av læringsprogram som eks «Newton» på storlerret.

«Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes».
(Rammeplanen side 37)

Planlegging

Planlegging i Tun barnehage tar utgangspunkt i barnehageloven og rammeplanen. Planleggingen baserer seg også på vår kunnskap om barns trivsel, utvikling og læring individuelt og i gruppe, observasjon, dokumentasjon, refleksjon og vurdering, samt på samtaler med barn og foreldre. Vi planlegger også slik at vi får en gjennomtenkt og hensiktsmessig bruk av barnehagens ressurser. Det er viktig med god planlegging. I god planlegging ligger det rom for fleksibilitet, spontanitet, barns og foreldres medvirkning.

- Vi bruker ulike arbeidsgrupper, planleggingsdager, personalmøter, ledermøter, avdelingsmøter og foreldresamtaler til planlegging.

Vurdering

Vi vurderer og evaluerer kontinuerlig vår praksis og tilbudet til barna for å sikre best mulig kvalitet på den tjenesten vi gir.

- Vi bruker planleggingsdager, personalmøter, ledermøter, avdelingsmøter, foreldresamtaler, barnesamtaler og medarbeidersamtaler til vurdering og evaluering. Felles refleksjon og diskusjon rundt felles praksis/individuell praksis, barnehagens innhold og rutiner er med på å løfte oss videre. Som samfunnsinstitusjon må vi være rustet til å møte nye krav og utfordringer. Vi vil alltid være underveis.

Dokumentasjon

I Tun barnehage dokumenterer vi det vi gjør sammen med barna. Dette gjør vi for at foreldre og andre som ikke er i barnehagehverdagen skal få et innblikk i hva som skjer. Samtidig gir det oss et godt utgangspunkt for refleksjon og vurdering av barns utvikling, læringsutbytte, trivsel, voksenrollen, innhold og arbeidsmetoder i barnehagen.

- Vi dokumenterer skriftlig (f. eks barnas permer, månedsplaner, observasjon «Alle med»), billedlig (f. eks foto, tegninger, utstillinger) og muntlig (f. eks utveksling av informasjon ved henting og bringing og foreldresamtaler).

Tilrettelegging av det almennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen skal vurderes underveis og justeres i tråd med barnets behov og utvikling, uavhengig om barnet har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder.

- I barnehagen er vi tett på barna. Hvis vi er «bekymret» for noe, tar vi kontakt med foreldrene for å avklare tiltak for oppfølging. Dersom vi trenger bistand utenfra, søker vi støtte hos våre samarbeidspartnere som for eksempel PPT, helsestasjon, fysioterapeut og ressusrteam. Vår grunntanke er barnets beste og tidlig innsats.
- For de barna eller familiene som har fått spesiell støtte har vi egne rutiner, bla hvordan vi sikrer en god overgang til skolen.

Observasjon i Tun barnehage

Observasjon i barnehagen er en forutsetning for vårt pedagogiske arbeid, for å gi hvert enkelt barn et optimalt tilbud, fremme kvalitet og utvikling. Vi bruker systematisk observasjon som metode for å legge til rette for gode utviklings- og læringsmuligheter for det enkelte barn og for barnegruppa. ***«For å handle klokt - må vi forstå»***

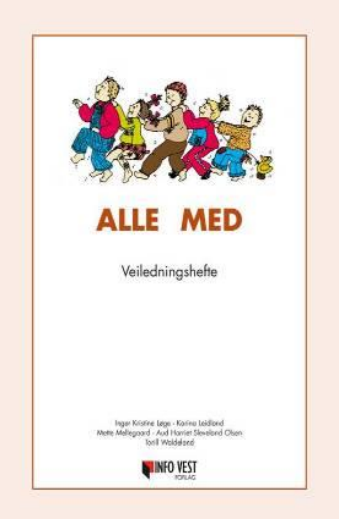

Siden høsten 2007 har vi benyttet oss av observasjonsmateriellet «ALLE MED» i Tun barnehage. Vi ønsker å bruke observasjonsmateriellet på alle barn i barnehagen, og så lenge barna går hos oss. Dette gjøres i samråd med foreldre.

«ALLE MED» er utviklet av Egersund kommune i samarbeid med Senter for atferdsforskning ved universitetet i Stavanger. Vi har fått opplæring av Egersund kommune.

«ALLE MED» er et visuelt observasjonsskjema. Gjennom skjemaet får vi mer oversikt over barnas språkutvikling, barnas lek, den sosio-emosjonelle utviklingen, hverdagsaktiviteter og trivsel, samt den sansemotoriske utviklingen. Skjemaet gir oss et helhetlig bilde av barna og hva de mestrer.

Observasjonsskjemaet blir brukt to ganger i året, i forbindelse foreldresamtalene høst og vår.

«TRAS» er et observasjonsmateriell hvor personalet observerer og kartlegger hvert barn innenfor områdene samspill, kommunikasjon, oppmerksomhet, språkforståelse, språklig bevissthet, uttale, ordproduksjon og setningsproduksjon. «TRAS» brukes ved behov og i samråd med foreldre.

Dette er ingen test, men en metode som hjelper oss i å systematisere informasjonen vi allerede sitter med, og som hjelper oss til å se helhet av barnets språkutvikling. Dette er viktig fordi språk dreier seg om mye mer enn det vi hører uttalt av ord. I førskolealderen er det å klare å ta kontakt og samspill med andre det viktigste.

«TRAS» skjemaet hjelper oss å se de ulike områdene som er viktige for god språkutvikling. Ved hjelp av dette skjemaet kan vi se hvor vi trenger å sette inn tiltak for å styrke hvert barn. Dette skjemaet vil bli tatt opp i foreldresamtaler, og er et verktøy for å styrke og se hvert barn.

«TRAS» skjemaet kan bli sendt over til skolen hvis det er behov og hensiktsmessig – forutsatt samtykke fra foreldrene.

Barnehagens samarbeidspartnere

Larvik kommune har et ansvar for at de ulike tjenestene for barnefamilier er godt koordinert. Vårt fokus i samarbeidet er til barnets beste og at tidlig innsats er viktig. Vi samarbeider også med tjenester og institusjoner utenfor kommune for at barn og foreldre skal få et best mulig tilbud.

Våre samarbeidspartnere er:

- Kommunale og ikke kommunale barnehager i Larvik
- Grunnskoler i Larvik
- Helsestasjon og familiesenter
- Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)
- Barneverntjenesten
- Psykologtjenester
- Helse og rehabiliteringstjenesten i Larvik – fysioterapi og ergoterapi
- Helse og rehabiliteringstjenesten i Vestfold - Solvang
- Hjelpemiddelsentralen/NAV
- Larvik kulturskole
- Ulike lag og foreninger i Hvarnes og Kvelde
- Næringslivet i Hvarnes, Kvelde og Larvik
- Thor Heyerdahl videregående skole (utplassering av elever)

Barnehagens fagområder

«Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter».
(Barnehageloven § 1 Formål, 2. ledd)

«Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap».
(Barnehageloven § 2 Barnehagens innhold, 4. ledd)

Hvert år skal barna i barnehagen gjøres kjent med syv fagområder som er beskrevet i Rammeplan for barnehagen.

Fagområdene er:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Hvert fagområde dekker et vidt læringsbegrep med mulighet for opplevelser og erfaringer, for innhenting av kunnskap, læring av ferdigheter og utvikling av holdninger. Fagområdene opptrer sjelden isolert i vår hverdag, flere områder er representert i våre opplegg og hverdagsaktiviteter. Vårt arbeid med fagområdene er tilpasset barnas alder, interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Vi har utarbeidet en egen progresjonsplan som viser hvordan vi jobber med fagområdene i vår barnehage.

① Kommunikasjon, språk og tekst

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. Barna skal møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Vi skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

Barna skal få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Vi inviterer til utforsking av både muntlige språk og skriftspråk.

Mål (gjennom arbeidet med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna):

- Uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter.
- Bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter.
- Videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd.
- Leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord.
- Møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer.
- Opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale.
- Utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråksuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter.

② Kropp, bevegelse, mat og helse

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Vi skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Vi skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser.

Gjennom arbeid med fagområdet skal barna få mulighet til å sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt. Gjennom medvirkning i mat- og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse.

Mål (gjennom arbeidet med kropp, bevegelse og helse skal barnehagen bidra til at barna):

- Opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt.
- Blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold.
- Videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper.
- Opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer.
- Blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser.
- Setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser.
- Får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid.

③ Kunst, kultur og kreativitet

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforsking, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Vi skal legge til rette for samhørighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk.

Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Vi skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker. Vi skal stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering. Vi legger til rette for og videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk.

Mål (gjennom arbeidet med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna):

- Har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer.
- Tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede.
- Bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne.
- Møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre.
- Bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk.
- Opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet.

④ Natur, miljø og teknologi

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Vi skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.

Vi skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring. Vi skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

Mål (gjennom arbeidet med natur, miljø og teknikk skal barnehagen bidra til at barna):

- Opplever og utforsker naturen og naturens mangfold.
- Får gode opplevelser med friluftsliv året rundt.
- Opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover.
- Får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen.
- Får kunnskap om dyr og dyreliv.
- Lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi.
- Får kjennskap til menneskets livssyklus.

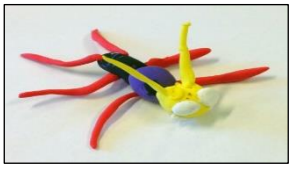

⑤ Antall, rom og form

Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Vi skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsing.

Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. Det handler også om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger.

Mål (gjennom arbeidet med antall, rom og form skal barnehagen bidra til at barna):

- Oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger.
- Utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper.
- Leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke dette på.
- Erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse.
- Bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse.
- Undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter.
- Undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede.

⑥ Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold.

Vi skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi. Vi skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett. Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barn få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Slik skal vi bidra til å legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft.

Mål (gjennom arbeidet med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til at barna):

- Får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen.
- Utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål.
- Får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier.
- Får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på.
- Utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap.

⑦ Nærmiljø og samfunn

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforsking, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.

Vi skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familieformer er en del av fagområdet. Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnende kjennskap til menneskerettighetene.

Fagområdet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter. Grupper med langvarig tilknytning til landet defineres som nasjonale minoriteter. I Norge er dette kvener/ norskfinner, jøder, skogfinner, rom og romanifolk/tatere

Mål (gjennom arbeidet med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna):

- Oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet.
- Erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse.
- Utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt.
- Blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner.
- Blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer.
- Blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur.
- Får kjennskap til nasjonale minoriteter.

Satsningsområder i Tun 2020-2021

Dette året er bærekraftig utvikling og språk våre hovedsatsningsområder. Vi har også et stort fokus på VIS (som står for vennskap, inkludering og sosial kompetanse) og helse og livsmestring. Områdene er valgt med bakgrunn i rammeplanen og føringer for de kommunale barnehagene i Larvik kommune.

Vi har delt året inn i fire hovedprosjekter. Hvert prosjeket inneholder elementer fra alle satsningsområdene, men med noe ulik vektlegging. Våre styrte aktiviteter, hverdagsaktiviteter og voksenrollen vil hele tiden ha et fokus på miljøperspektivet, inkludering, vennskap, sosial kompetanse og språk.

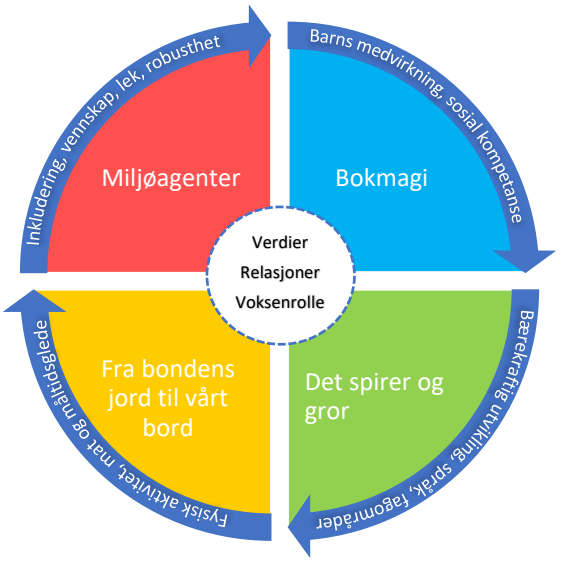

«Fra bondens jord til vårt bord»

I august og september jobber vi med prosjektet «Fra bondens jord til vårt bord». Her vil vi blant annet fordype oss i det som skjer rundt på jordene i Kvelde og Hvarnes. Vi ønsker at barna skal få opplevelser og erfaringer med hvor maten kommer fra og veien fram til vårt bord. Det blir en periode med mye utforskning, tilbredning og smaking på råvarer og hjemmelaget mat. Husdyra våre og «gøy på landet» vil også være i fokus i dette prosjektet.

«Miljøagenter»

I oktober og november jobber vi med prosjektet «Miljøagenter»». Her vil vi fordype oss i hvordan vi kan bidra til et mer miljøvennlig samfunn, hvordan vi kan ta vare på hverandre og naturen lokalt og globalt. Gjennom prosjektet vil barna blant annet få kunnskap om og erfaringer med kildesortering, forurensning og gjenbruk.

«Bokmagi»

I januar, februar og mars er det «Bokmagi» som har fokus. Vi skal i dette prosjektet vie oss til bøker og barnelitteratur. Vi skal styrke og stimulere barnas språkutvikling og leseglede, som er en av de vikstigste oppgavene vi har i barnehagen.

«Det spirer og gror»

Vi avslutter barnehageåret med «Det spirer og gror». Det er tid for å undre seg over hva og hvordan vi selv kan dyrke mat og planter, hva er et økosystem, hvordan vi tar vare på naturen vår og hvorfor er det viktig.

Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling handler om at vi som lever i dag, skal få dekket våre grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Vi må ta vare på oss selv, hverandre og naturressursene i et framtidig og globalt perspektiv. For å få til en bærekraftig utvikling må vi jobbe med å balansere tre forhold i verden - sosiale forhold, økonomi, miljø og klima.

Modell 3 dimensjoner i bærekraftig utvikling

FNs bærekraftsmål

Bærekraftig utvikling krever kunnskap, ferdigheter og holdninger om miljø, livssykluser i naturen, gjenbruk, forurensing, ansvarliggjøring og rettferdighet. I barnehagen vil vi jobbe for at barna skal se sammenhenger, for eksempel fra søppel til gjenbruk eller fra bondens jord til vårt bord. Gjennom å følge med på hva som skjer rundt på jordene i Kvelde og Hvarnes og ved å bruk barnehagens dyrkekasser, deltar barna aktivt i og tilegner seg førstehånds erfaring i matens vei fra jord til bord. Naturens kretsløp synliggjøres gjennom å så frø, vanne, høste og tilbakeføre næringsstoffer til jorda for neste års vekst. Ved å tilrettelegge for barns medvirkning i «kjøkkenhagen» og matlagingen, vil vi kunne etablere en forståelse for råvarenes opphav og verdi, forebygge matsvinn og overforbruk, og gi de grunnleggende kunnskap om sunne og helsefremmende matvaner.

Gjennom holdningsskapende arbeid vil vi løfte frem verdier og holdninger som gagner miljøet, naturen og fellesskapet. Vi vil trene på samarbeid, kristisk tenkning og våge si i fra hva om som er greit og ikke.

Gjennom vårt arbeid med bærekraftig utvikling vil barna få ulike erfaringer med å være ut i naturen. Vi ønsker at de skal får positive naturopplevelser og se naturen som en ressurs i eget og andres liv.

Mål:

- Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.
- Barna skal ha tro på egne muligheter og evner til å påvirke omgivelsene.

Hva gjør vi:

- Vi benytter ukentlig naturen i vårt pedagogiske arbeid.
- Vi rydder etter oss og plukker søppel når vi er på tur.
- Vi kildesorterer.
- Vi bruker gjenbruksmateriell i ulike prosjekter.
- Vi dyrker grønnsaker og bær, og markerer den norske epledagen og potetdagen.
- Vi samler frukt og grønnsaker fra «overskuddslager» i nabolaget og lager hjemmelaget mat.
- Turer til bondegårder hvor vi får innsikt i matens opprinnelse og produksjon av matvarer.
- Vi tar vare på det vi har og reparerer ting sammen. Fokus på gjenbruk og ikke bare kjøper nytt.
- Vi skaper glede ved dugnadsarbeid, skaper noe sammen.
- Bruktmarked for foreldre i barnehagen.
- Vi har temasamlinger med fokus på sosiale ferdigheter, f eks dele, samarbeid, felleskap og medvirkning.
- Vi har temasamlinger med fokus på forurensning, forståelse for dynamikk i naturen.
- Avdelingene forsker på hvert sitt økosystem.
- Barna lærer om planter og dyr som er vanlige i vårt nærområde.

Språkløyper

Språkutvikling (muntlig og skriftlig) er noe av det mest betydningsfulle som skjer i et barns liv. Språk gir mulighet for å kommunisere. Språk gir identitet og tilhørighet til et fellesskap. Ved hjelp av språk lærer barnet å forstå seg selv og omverdenen. Det språklige fundamentet som legges i førskolealderen er avgjørende for barnets videre utvikling (både intellektuelt, sosialt og emosjonelt) og læring. Derfor er mestring av språket viktig både i et her og nå perspektiv og i et livslangt løp.

Vi jobber ut fra en grunntanke om at tidlig innsats er viktig. Vår oppgave er å legge til rette for et rikt og variert språkmiljø med tilgang på bøker, lek, aktiviteter og samtale. Et rikt og variert språkmiljø forutsetter kompetente voksne som er bevisste barns språk utvikling, og som bygger på barnas behov og initiativ.

Lek og rollelek en god og sentral arena for språkutvikling, både muntlig og skriftlig. I rolleleken får barna språklige ferdigheter som legger grunnlag for utvikling av språk. I lekeskriving og skapende virksomhet oppdages forbindelser mellom det talte og det skrevne, mellom lyder og symbol.

Mål:

- Vi har et rikt og frydefullt språkmiljø i Tun barnehage.
- Vi stimulerer barnets språk ved å rette oppmerksomhet mot språkets form, innhold og bruk.

Modell språkets komponenter
Bloom og Lahey (1978)

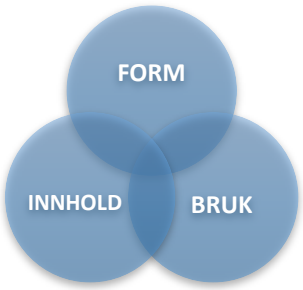

I praksis betyr det at vi f.eks i ordet katt retter oppmerskomhet mot:

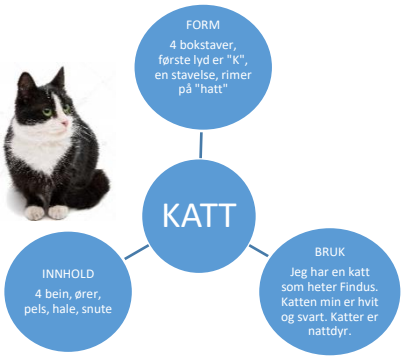

Hva gjør vi:

Vi er med i Larvik kommunes språkprosjekt for barnehager og skoler – «Språkløyper» https://sprakloyper.uis.no/barnehage/ Prosjektet har fokus på lesing, leseaktiviteter og vår betydning i språklige relasjoner. Gjennom året jobber vi oss gjennom ulike kompetansehevingspakker. Vi reflekterer, trener og deler med hverandre, noe som igjen øker vår kompetanse på språkarbeidet i vår barnehage.

Vi jobber aktivt med språkmiljøet hos oss. Vi er gode rollemodeller og forbilder for barna. Vi er bevisste vår rolle og hvordan vi utøver den – i måten vi lytter på, gir tilbakemeldinger, bruker kroppsspråket og i vårt valg av språkmateriell. Vi reflekterer kontinuerlig over vår praksis og våre valg, for å møte barnas behov og løfte dem lengst mulig.

Gjennom samtale og samarbeid med andre barn og voksne utvikler språket seg i takt med erfaringene barnet gjør. Sansing, utforsking og eksperimentering skjer hele tiden, i lek, i arbeid, i hverdagsaktiviteter, på turer, i ulike tilrettelagte aktiviteter og i spontane aktiviteter. Vi legger også til rette for at barna får erfaring med å lytte og vente på tur, som en del av språklig samhandling. Ulik litteratur og høytlesning brukes daglig i barnehagen.

For å nå det enkelte barn best mulig, deler vi ofte barna inn i mindre grupper. På den måten får vi større ro og konsentrasjon i samspillet og læringsprosessen mellom barn og mellom barn og voksne.

VIS = Vennskap + Inkludering + Sosial kompetanse

Vi fokuserer på å være en læringsarena hvor barn skal oppleve at de er inkludert og trygge, har venner og mestrer samspill. VIS handler om å styrke barns sosiale ferdigheter og relasjoner, legge til rette for et positivt læringsmiljø som fremmer inkludering og forebygger mobbing og utenforskap.

VIS handler om at barna skal utvikle en positiv selvfølelse, ha tro på seg selv og egne evner. De skal rustes til å takle livets opp- og nedturer, og tåle motstand og nederlag på en sunn måte.

VIS er et gjennomgående tema i vår hverdag, både i de formelle og i de uformelle læringssituasjonene i barnehagen. Gjennom året jobber vi systematisk og helhetlig med faktorer som vi vet fremmer trivsel, vennskap, inkludering, en sunn selvfølelse og sosial kompetanse. HelArt er en metode som vi særlig benytter oss av.

Mål:

- Alle barn i Tun har en venn å leke med i barnehagen.
- Barna skal oppleve glede, trivsel og mestring i barnehagehverdagen.
- Vi jobber for at barna skal utvikle en sunn selvfølelse, motstandskraft og en optimistisk livsholdning.
- Foreldre og ansatte er sammen om å forebygge utenforskap og mobbing i barnehagen.

Vårt årshjul (i arbeidet med sosiale egenskaper og ferdigheter)

<table>
<tr><th>Måned</th><th>Egenskaper</th><th colspan="2">Ferdigheter</th></tr>
<tr><td rowspan="2">August
September
 </td><td rowspan="2"><u>Våre verdier:</u>
Raushet
• Vi gir av oss selv, er positive og ser muligheter
• Vi ser det gode i andre og respekterer ulikheter

Omsorg
• Vi bryr oss om, er oppmerksomme og anerkjenner

Samarbeid
• Vi byr på oss selv og inkluderer hverandre
• Vi motiverer hverandre og deltar aktivt mot felles mål</td><td colspan="2"><u>Våre regler:</u>
• Vi er gode mot hverandre
• Vi venter på tur
• Vi snakker sammen når vi er uenige
• Vi tar vare på lekene våre og rydder sammen
• Vi hører/lytter når andre snakker
 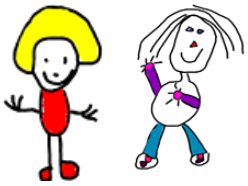 </td></tr>
<tr><td>Ferdighet 1</td><td>Ferdighet 2</td></tr>
<tr><td>Oktober
November</td><td>Hjelpsomhet</td><td>Å hjelpe andre</td><td>Å be om hjelp</td></tr>
<tr><td>Desember
Januar</td><td>Samarbeid</td><td>Å dele med andre</td><td>Å løse oppgaver sammen med andre</td></tr>
<tr><td>Februar
Mars</td><td>Respekt</td><td>Å følge en beskjed</td><td>Å gjenkjenne andres følelser</td></tr>
<tr><td>April
Mai</td><td>Selvhevdelse (hevde seg selv på en positiv måte)</td><td>Å gjenkjenne egne følelser</td><td>Å si ifra når det er noe du ikke liker</td></tr>
<tr><td>Juni</td><td>Repetisjon årshjul 2018-2019</td><td>Å ta imot og være god mot nye barn i august</td><td></td></tr>
</table>

Hva gjør vi:

- Vi jobber ut ifra en felles verdiplattform - raushet, omsorg og samarbeid = ROS.
- Vi møter barna med felles verdibasert praksis. F.eks. felles regler, hvordan veilede barn til mestring når de gjør noe vi ikke kan akseptere, hvordan gi gode beskjeder og følge opp barn, gode rutiner og struktur på dagen, hvordan legge til rette for inkludering og fellesskap, hvordan anerkjenne.
- Sammen med foreldrene har vi valgt ut sosiale egenskaper og ferdigheter, som vi jobber med gjennom året (raushet, omsorg, samarbeid, hjelpsomhet, respekt og selvhevdelse).
- Vi har stort fokus på voksenrollen i barnehagen og hvordan vi fremstår som gode rollemodeller, er nær og sensitive, bruker «hodet og hjerte», ser og anerkjenner hvert barn, tar ansvar, viser og veileder.
- Vi jobber for å gjøre hverdagen trygg og forutsigbar, setter ord på det som skjer, og har fokus på en positiv språksetting.
- Vi jobber med sosiale ferdigheter og mestring i alle situasjoner, både i lek, hverdagsaktiviteter og i egne HelArt samlinger.
- VIS er tema på personalmøter, planleggingsdager, avdelingsmøter og ledermøter (vi reflekterer over felles og individuell praksis, kompetanseheving og utvikling av verktøy).
- Vi observerer systematisk barnas lek, vennskap, relasjoner og sosial kompetanse i barnehagen. Dette tas opp med foreldre i foreldesamtaler høst og vår. Observasjon gir oss et grunnlag for refleksjon, evaluering og justering av tilbudet vi gir til barna.
- Vi legger til rette for lek og følger opp lek i større og mindre barnegrupper. Fokus for oss er å styrke barnas lekeferdigheter, sikre at alle har en verdsatt rolle i leken, at alle har en å leke med.
- Vi har et eget system for ivaretakelse av anerkjennelse av hvert barn.
- Vi er tydelige og samstemte voksne som setter grenser, veileder, støtter og motiverer barna.
- Gjennom året arrangerer vi ulike arrangement for barn og foreldre. Fokus er å bli kjent, knytte bånd, inkludere hverandre og ha det gøy.
- VIS er tema på foreldremøter, SU møter og FAU møter.
- Vi fokuserer på fellesskap og inkludering i planlegging og organisering av våre aktiviteter og arrangement.
- Skolestarterne deltar på vennskapsdag i Bøkeskogen for alle barnehagene i kommunen.
- Vi har «Annerledesdager» på avdelingen 1-2 ganger i halvåret. Barna bestemmer og er med på å sette rammene for dagene.

Helse og livsmestring
Fysisk aktivitet, mat og måltidsglede

«Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.

Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barna skal ha mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av barnehagedagen.

Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner».

(Rammeplanen side 11)

Vi vet at vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Vi legger til rette for at alle barn i Tun skal oppleve bevegelsesglede, mat- og måltidsglede, et mentalt og sosialt velvære. Det er viktig for oss at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler en bevissthet om den.

Mål:

- Barn og voksne i Tun barnehage opplever begeistring og mestring gjennom økt fysisk aktivitet ute og inne.
- Barna opplever mat- og måltidsglede i barnehagen.

Hva gjør vi:

- Vi legger til rette for daglig bevegelsesglede, inspirerer og oppmuntre barna til å søke allsidige kroppslige fysiske utfordringer inne og ute.
- Hver avdeling utarbeider egne planer for aktiv lek ute/på tur.
- Vi bruker bevegelsesanger og dans til musikk. Det gir gode muligheter til kroppslige og sanselige erfaringer. På denne måten gir vi barna opplevelser og erfaringer gjennom kroppen som bidrar til kroppsbevissthet og grunnleggende trygghet.
- Vi bruker gymsal hver måned.
- Eget tilbud om vanntilvenning for skolestarterne i regi av Larvik kommune/Larvik Svømmeklubb.
- Vi arrangerer «Tun vinterleker» og «Tun sommerleker» for barna i Kvelde og Hvarnes.
- Vi tilegner oss gode vaner, holdninger og kunnskaper når det gjelder kost, hygiene, aktivitet og hvile.
- Vi fokuserer på at måltider skal være hyggelige språkfremmende opplevelser for barna.
- Dagsrytmen er lagt opp slik at vi følger barnas behov for mat, hvile og søvn.

Huskeliste for voksne:

- Vi setter i gang frydefulle aktiviteter med futt og fart som pirrer barnas nysgjerrighet, appellerer til deres sanser, og gir glede og spenning.
- Vi legger til rette for medvirkning, utfordringer, mestring og læring – være i «FLOW».
- Vi er positive rollemodeller som bidrar gjennom egen deltagelse, egen væremåte og praksis.
- Vi tar barnas innspill på alvor, er åpne for barnas regler og ideer, og evner å justere våre opplegg etter dem.

Tradisjoner og merkedager i Tun barnehage

Fastelavn & karneval
I februar er det fastelavnstid og karneval i barnehagen. Vi ønsker å ta vare på tradisjonen vår, skape glede og kreativitet. En viktig del av prosessen er at barna deltar aktivt sammen med de voksne på forberedelser og utsmykking. Vi baker boller, pynter fastelavnsris og «katter» og øver på karnevalssanger.

Påskeforberedelser
Våre påskeforberedelser starter i månedsskiftet mars/april. Vi formidler tradisjoner rundt påsken og påskebudskapet på en enkel måte, tilpasset barna. Påskeharen, kyllinger, egg, litt påskepynt og påskehistorier hører også med i vår formidling. Vi snakker også om at våren nærmer seg med spiring og nytt liv.

Dugnad
I månedsskiftet april/mai er det dugnad i barnehagen. Dugnaden er en sosial sammenkomst hvor små og store jobber side om side. Foreldre og personalet blir enige om hva som bør prioriteres. Sammen bidrar vi til trivsel og hygge i barnehagen. Vi samarbeider med FAU om dugnad i barnehagen.

17. Mai
Tidlig i mai forbereder vi oss på nasjonaldagen vår. Vi synger nasjonalsangen, forteller historier og snakker om flagget vårt og 17. mai tog.

Både i Kvelde og Hvarnes har barnehagen tradisjon for å gå i barnetoget 17. mai. Barn og foreldre går sammen bak barnehagens fane. 17. mai komiteen ved Kvelde skole og Hvarnes skole er ansvarlig for arrangementet.

Dagsturer for de eldste
I mai/juni gjør vi litt ekstra stas på «skolestarterne" våre og reiser på dagstur. Mer informasjon om opplegg rundt «skolestarterne» og dagstur fås på avdelingene for de eldste barna.

Sommerfest
Før St. Hans har vi sommerfest i barnehagen for barn og foreldre. Sommerfesten markerer barnehageårets slutt, og at det snart er ferie.

Tun marked og Høstbasar
I september arrangerer vi Tun marked (Kvelde) og Høstbasar (Hvarnes) i barnehagen. Vi inviterer barn, foreldre, familie, venner, bekjente og sambygdinger til markedsdag i barnehagen. Det er leker og aktiviteter for barna, salg av grønnsaker og hjemmebakst fra våre salgsboder. I tillegg har vi loddsalg og bruktmarked med kjøp og salg av diverse barneklær og barneutstyr. Vi samarbeider med FAU og Bydekvinnelaget om dette arrangementet.

Vennskapsdag og vennskapsuke
24. oktober markerer vi FN-dagen i barnehagen. Dette er starten på vår vennskapsuke. Vi tar opp spørsmål om vennskap, inkludering, fellesskap, toleranse, likheter og ulikheter i verden.

Lucia
Før vi tar julefri inviterer vi barn og foreldre til Lucia i barnehagen. Vi tar en liten pust i bakken, stresser ned og koser oss litt ekstra på formiddagen.

Kirkebesøk
En av de siste dagene før jul går barna i Kvelde på kirkebesøk til Kvelde kirke. Vi tenner lys, dramatiserer Juleevangeliet og synger julesanger sammen med Kvelde barnehage og presten.

Nissefest

En av de siste dagene før jul er det nissefest i barnehagen. Vi går rundt juletreet og synger kjente og kjære julesanger, spiser nissegrøt og får besøk av nissen med familie.

Foreldrekaffe

Gjennom året inviterer avdelingen barn og foreldre til foreldrekaffe.

Bursdagsfeiring

Når barna fyller år lager vi bursdagsfest på avdelingen. Vi henger opp flagget og har egen bursdagssamling til ære for jubilanten.

«Det du tror om meg
slik du er mot meg
hvordan du ser på meg
hva du gjør mot meg…
slik blir jeg»

Årsplanen er godkjent av Samarbeidsutvalget i Tun barnehage

Larvik kommune

Progresjonsplan

2020-2021

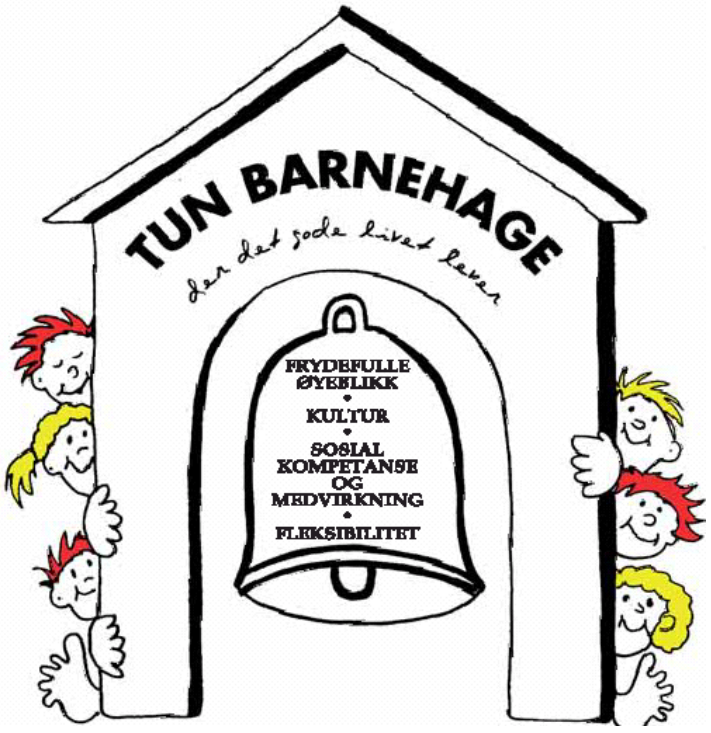

Tun barnehage

«...der det gode livet lever...»

Rammeplanens syv fagområder

I Tun barnehage har vi laget en progresjonsplan som viser hvordan vi jobber med rammeplanens syv fagområder. Hvert fagområde dekker et vidt læringsbegrep og opptrer sjelden isolert. Som regel er flere fagområder representert samtidig i våre opplegg, turer og hverdagsaktiviteter. I arbeidet med fagområdene støtter vi barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær.

Gjennom arbeidet med fagområdene skal barna:

- Utfolde skaperglede, undring og utforskertrang.
- Lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.
- Utvikle grunnleggende kunnskaper og holdninger.
- Oppleve en god og meningsfull hverdag.

Vår progresjonsplan er ment å være en «langtidsplan». Den skal sikre at vi skaper sammenheng og utvider barnas opplevelser og erfaringer gjennom barnehagetiden hos oss.

Vi har alltid med oss at barna er unike og ulike. De har ulike behov, lærer og utvikler seg i ulikt tempo. Det et barn kan når det er 2 år vil et annet barn kanskje ikke mestre før det er nærmere 3 år. Vi legger til rette for at hver og en skal møte utfordringer som svarer til deres forutsetninger. Barna hos oss skal oppleve mestring og fremgang. Valg av innhold, metoder, organisering, materiell og utstyr på den enkelte avdeling gjøres med tanke på å møte barnas ulike behov, interesser, kunnskaper og ferdigheter. Innspill fra barna virker også inn på hva og hvordan vi gjør ting. Vi er også opptatt av barns rett til medvirking.

Vår progresjonsplanen er et veiledende og levende dokument, som vi evaluerer og justerer kontinuerlig.

God lesning!

Vennlig hilsen personalet i Tun barnehage

Kommunikasjon, språk og tekst

Barna skal utvikle sin språkforståelse og språkkompetanse i møte med ulike kommunikasjonsformer både skriftlig og muntlig.

PERSONALETS FOKUS I ARBEIDET MED FAGOMRÅDET:

- Vi er lydhøre for barnas uttrykk og lar de fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål i alle situasjoner og aktiviteter gjennom dagen.
- Vi bruker språket til å bygge relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter.
- Vi er bevisste på hvordan vi bruker kroppsspråk, blikkontakt, stemmeleie, valg av ord, setningsoppbygging og taletempo i møtet med barna.
- Vi setter ord på handlinger og situasjoner i hverdagen. Vi sier høyt det vi ser og gjør, utvider barnas ordforråd og begrepsforståelse.
- Vi gjentar ord og setninger riktig.
- Vi legger til rette for et rikt og frydefullt språkmiljø i barnehagen - bruker mye tid på å lese bøker og eventyr, bruker rim, regler og sang fra samtid og fortid.
- Vi retter oppmerksomhet mot tekst (skriftspråket) i bøker, plakater, sanger og på tegninger (gjenkjenne bokstaver og etter hvert ordbilder).
- Vi retter oppmerksomhet mot rim, rytme og lyder.
- Vi tegner, teller, sorterer, leser og skriver.
- Vi bruker ASK (alternativ supplerende kommunikasjon) og norsk med tegnstøtte (NMT) mot barn som trenger det.

BARNEHAGEN SKAL BIDRA TIL AT BARNA:

1-2 ÅR	2-3 ÅR	3-4 ÅR	4-5 ÅR	5-6 ÅR
• Viser interesse og peker på bildene i billedbøker.	• Kan følge med i billedbøker med enkel tekst.	• Kan følge med i billedbøker med mer tekst.	• Begynner å forstå noe om leseretning i en tekst.	• Kan følge med i bøker med mye tekst og lite bilder.
• Kjenner igjen navnene til barna og de voksne på avdelingen.	• Begynner å gjenkjenne den første bokstaven i navnet sitt. • Øver på blyantgrep.	• Begynner å gjenkjenne hele navnet sitt, øver på første bokstav. • Øver på blyantgrep.	• Viser begynnende interesse for lekelesing og lekeskriving. • Øver på å skrive navnet sitt.	• Skriver navnet sitt. • Har riktig blyantgrep.
• Får erfaring med enkle sanger med bevegelse.	• Viser interesse og er deltagende i enkle rim, regler og sanger med bevegelse.	• Har et repertoar av kjente barnesanger, rim og regler.	• Kan sanger med flere vers. • Viser interesse for å rime og finne rimpar.	• Kan rime. • Kan lytte ut første lyd. • Forstår og kan fortelle enkelte vitser og gåter.
• Kan kommunisere, peke og «samtale» rundt bilder, «Samtalebøker» og konkreter.	• Med hjelp av en voksen kan barnet fortelle noe om det har opplevd eller skal gjøre.	• Kan svare på enkle spørsmål og gjenfortelle enkle opplevelser. • Uttalen er forståelig for ukjente.	• Kan fortelle en historie med en viss sammenheng	• Husker og gjenforteller historier og opplevelser.
• Forstår en del vanlige hverdagsord. • Bruker peking kommunikativt. • Benevner gjenstander og personer med egne ord/ytringer.	• Forstår enkle instruksjoner og beskjeder, feks «sett skoene på hylla».	• Kan sette ord på følelser. • Forstår noe fargenavn. • Kan motsetninger som: stor-liten, størst-minst, først-sist.	• Uttaler rett konsonant-sammensetninger. • Forstår forskjell på nåtid og fortid. • Kan preposisjoner som: bak, foran, ved siden av, mellom.	• Kan ta imot og følge kollektive beskjeder. • Kan overbegreper som: frukt-eple-drue, kjøretøy-bil-tog.
• Bruker 1-2 ords ytringer.	• Bruker 2-3 ords ytringer.	• Bruker 3-4 ords ytringer.	• Bruker 4-5 ords ytringer.	• Mestrer hverdagsspråk med riktig grammatikk.
• Gir utrykk for følelser, tanker, meninger og erfaringer ved hjelp av kroppsspråk, mimikk, lyder og enstavelser.	• Gir utrykk for følelser, tanker, meninger og erfaringer ved hjelp av kroppsspråk, mimikk, lyder, enstavelser og noen ord.	• Setter ord på egne følelser, tanker, meninger og erfaringer. • Bruker språket i lek, for å skape relasjoner, til å løse konflikter.	• Setter ord på egne følelser, tanker, meninger og erfaringer. • Bruker språket i lek, for å skape relasjoner, til å løse konflikter.	• Setter ord på og gjenkjenner andres behov og følelser. • Bruker språket i lek, for å skape relasjoner, til å løse konflikter.

VÅRE AKTIVITETER:

- Spontane og planlagte samlinger med ulik tema.
- Samtaler mellom barn og voksne i alle hverdagsaktiviteter, feks måltid, av- og påkledning, stell.
- Lek i større og mindre barnegrupper ute og inne.
- Dramatisering og rollespill med hånddukker, konkreter og personer.
- Lese og lytte til ulike bøker med og uten tekst.
- Sang, rim og regler, rimpar.
- Lek med lyder og rytme, munnmotorisk lek.
- Lek med ulike begreper, for eksempel farger, form og størrelse, kategorisering og sortering.
- Bruke enkle hverdagstegn (NMT) og symboler.
- Tegne, lekeskrive og tekstskape.
- Øve på turtaking i lek og aktiviteter, øve på å stå i fokus.
- Bruke ulike digitale verktøy (iPad, kamera og data) i aktiviteter.
- Bjørnegruppe/Elggruppe for de eldste barna i barnehagen med skoleforberedende aktiviteter.
- Eksempel på verktøy og metoder vi benytter oss av: Snakkepakken, Språksprell, Språkverksted, Skrivedans, HelArt, ASK.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Barna skal oppleve matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære, en god fysisk og psykisk helse.
Barna skal oppleve mestring og utfordringer. De skal bygge et positiv selvbilde og utvikle bevissthet om egne og andres grenser.

PERSONALETS FOKUS I ARBEIDET MED FAGOMRÅDET:
• Vi er samstemte og tydelige voksne som møter barn med raushet og omsorg, som anerkjenner barnet for den det er. • Vi er positive og aktive forbilder, tilstedeværende og oppmerksomme i lek og aktiviteter sammen med barna. • Vi jobber aktivt for at barna får et sunt og positivt forhold til egen kropp, følelser, sunn selvfølelse og robusthet. • Vi legger til rette for utfordringer og mestring - lar barna strekke seg i takt med deres utvikling og vekst. • Vi inspirerer og setter i gang allsidig lek og fysisk aktivitet (grov- og finmotorisk) ute og inne. • Vi legger til rette for selvstendighetstrening. • Vi gjør fysisk aktivitet, turer og uteliv til en positiv opplevelse. • Vi organiserer dagen slik at det finnes en gjennomtenkt veksling mellom perioder med ro, aktiviteter og måltide. Vi bidrar til at barna tilegner seg gode vaner, holdninger og kunnskaper når det gjelder kost, hygiene, aktivitet og hvile. • Vi tar vare på barnas helse og sikkerhet og kan utføre førstehjelp. • Vi praktiserer iht nasjonale føringer for helsefremmende og forebyggende tiltak som gjelder for barn.

BARNEHAGEN SKAL BIDRA TIL AT BARNA:				
1-2 ÅR	**2-3 ÅR**	**3-4 ÅR**	**4-5 ÅR**	**5-6 ÅR**
• Kan spise selv og drikke av tutekopp/kopp. • Peker på det de vil ha på maten.	• Viser interesse for å smøre maten selv. • Benevner det de vil ha på maten.	• Begynner å smøre maten selv. • Kan spørre etter og sende mat.	• Er med på å forberede måltider. • Kan smøre maten selv.	• Har økt forståelse for et sunt og godt kosthold. • Gode måltidsrutiner.
• Kan gå stødig. • Bruker pinsettgrep. • Viser oppmerksomhet mot syns- og hørselsinntrykk.	• Er grovmotorisk aktiv, feks hoppe, klatre, springe. • Sykler med trehjuls-sykkel. • Perler med store perler.	• Kan sparke stor ball. • Kan tegne et enkelt ansikt. • Kan pusle enkle puslespill og perle med små perler.	• Kan hinke, stå på et ben, balansere. • Går i ujevnt terreng. • Deltar i ringleker. • Kan kaste og ta imot stor ball.	• Har god balanse og kontrollerte kroppsbevegelser. • Har et godt etablert blyantgrep. • Øver på høyre og venstre. • Kan fargelegge innenfor strek og kan klippe etter strek.
• Kan vaske hendene med hjelp av en voksen.	• Vasker hendene med veiledning av voksen. • Får begynnende dotrening.	• Kan vaske hendene selv før mat og etter dobesøk. • Begynner å si ifra om behov for å gå på do.	• Sier ifra om behov for å gå på do.	• Har økt forståelse for gode vaner som vasking av hender før vi spiser, etter dobesøk og ved tilbereding av mat. • Er selvstendig ved dobesøk.
• Erfarer god veksling mellom aktivitet og hvile. • Er aktiv deltagende i av- og påkledning.	• Kan benevne kropps-deler, feks hode, nese, øye, munn, arm, ben. • Prøver å kle av og på seg selv.	• Blir bevisst sin egen kropp og kan de utvendige kroppsdelene. • Kan kle på seg selv med litt hjelp av en voksen.	• Kan noe om kroppsdeler og kroppens funksjon.	• Kan noe om retning og sanser. • Har en viss forståelse for klær etter vær. • Er selvstendig ved av- og påkledning.
• Viser følelser, begynner å sette ord på følelser. • Lære å si nei/stopp når de opplever noe de ikke vil.	• Viser følelser, begynner å sette ord på følelser. • Lære å si nei/stopp, når de opplever noe de ikke vil.	• Tolker andres signaler. • Sier nei/stopp, når de opplever noe de ikke vil.	• Setter seg inn i andres følelser. • Kan si ifra og sette grenser for seg selv på en passende måte.	• Setter seg inn i andres følelser og handler deretter. • Kan si ifra og setter grenser for seg selv på en passende måte.

VÅRE AKTIVITETER:
• Utelek og uteliv i all slags vær til alle årstider. • Ulike finmotoriske aktiviteter, feks lek med duplo, lego, puslespill, tegne, male, skrive, klippe, perle, veve, sy, spikke. • Ulike grovmotoriske aktiviteter, feks klatre, krype, løpe, sykle, hinke, danse, hoppe tau, stå på hodet. • Ulike sanseaktiviteter, feks smake, lukte, se, høre og føle. • Lek og fysisk utfoldelse med feks ball, tunnel, madrass, puter, sklie, trampoline, turnringer. • Sang- og bevegelsesleker, ringleker, feks «alle mine duer». • Ake og gå på ski. • Turer i skogen, feks gapahuken i Vestbyåsen, Kariås, Bommane. • Turer i nærmiljøet, feks idrettsplassen, lysløypa, hallen, skateparken. • Spontane og planlagte samlinger med ulik tema om kropp, bevegelse og helse. • Samtaler om kjønn, likheter og ulikheter, egne og andres grenser, følelser. • Delta i hverdagssituasjoner, se-høre–gjøre, feks øve på å kle av og på seg selv, håndvask, matlaging, måltidsrutiner.

Kunst, kultur og kreativitet

Barna skal uttrykke seg gjennom kreativ tenkning, fantasi og skaperglede. De skal oppleve kunst, kultur og kreativitet, bli kjent med ulike tradisjoner og høytider.

PERSONALETS FOKUS I ARBEIDET MED FAGOMRÅDET:
• Vi inspirerer, engasjerer og er kreative sammen med barna ute og inne. • Vi samtaler med barna om deres og andres kunstneriske og kulturelle uttrykk. • Vi legger til rette for undring, utprøving, utforsking og eksperimenterig slik at barna utvider sin forståelse og nysgjerrighet. • Vi legger til rette for varierte inntrykks- og uttrykksformer som fremmer fantasi, kreativ tenkning og skaperglede. • Vi bruker musikk, sang, dans, eventyr, rim og regler fra alle kulturer som er representert i barnehagen. • Vi gjør barna kjent med nasjonale og lokale tradisjoner, kunst og kultur. • Vi lar barnekulturen og leken blomstre i hverdagen, og har respekt og forståelse for at barnas kulturuttrykk kan være forskjellig fra oss voksne. • Vi er lydhøre og åpne for barnas inntrykk og uttrykk. • Vi sørger for at barna har tilgang til bøker, bilder, instrumenter, variert lekeutstyr, materiell og verktøy for skapende virksomhet og lek.

BARNEHAGEN SKAL BIDRA TIL AT BARNA:				
1-2 ÅR	**2-3 ÅR**	**3-4 ÅR**	**4-5 ÅR**	**5-6 ÅR**
• Deltar i samling med sang og musikk.	• Deltar i samling med sang og musikk.	• Deltar i samling med sang og musikk.	• Opptrer med sang og musikk for de eldre på Futejordet og Kvelde sykehjem.	• Opptrer med sang og musikk for de eldre på Futejordet og Kvelde sykehjem.
• Opplever glede med ulik form for musikk.	• Leker med takt og rytme, og spiller på rytmeinstrumenter.	• Får erfaring med å klappe stavelser i navn.	• Opplever mestring ved å fremføre noe for andre.	• Deltar i tradisjonelle sang og ringleker.
• Leker begynnende turtakings lek. • Utforsker gjenstander og leketøy. • Er aktiv i grovmotorisk lek.	• Prøver ut leketøy – funksjonslek. • Har et variert leke-repertoar. • Leker begynnende late som om lek.	• Leker med andre barn. • Tar initiativ til alenelek. • Blir værende i leken.	• Deltar i konstruksjonslek. • Er aktiv i rollelek. • Deltar i regellek.	• Lar seg rive med i rollelek/dramatisering - viser glede, spøker og har det moro. • Leker mer avansert konstruksjonslek med innslag fra virkeligheten. • Mer selvstendig i regellek, mestrer enkle spill og leker, med mindre voksenstøtte enn før.
• Kjenner og «føler» på ulikt formings-materiale.	• Utforsker ulike formingsmateriell.	• Utforsker ulike formingstekniker. • Forstår noen fargenavn.	• Opplever skaperglede ved at prosessen og produktet er ens eget.	• Opplever skaperglede ved at prosessen og produktet er ens eget.
• Forsker på hva en blyant og malerkost kan brukes til.	• Tegner rabletegninger, rundrabbel og svingrabbel.	• Tegner enkle former og figurer.	• Tegner ”hodefoting”.	• Tegner mer detaljerte tegninger, og er mer opptatt av å få det ”riktig”.
• Blir kjent med eventyr.	• Gjenkjenner ulike eventyr.	• Kan fortelle et eventyr.	• Kan dramatisere et eventyr.	• Kan dramatisere et eventyr.
• Har tilgang på billedkunst, «månedens bilde».	• Har tilgang på billedkunst, «månedens bilde».	• Har tilgang på billedkunst, «månedens bilde».	• Har tilgang på billedkunst, «månedens bilde». • Blir kjent med billedkunst og noen ulike kunstneriske uttrykk og teknikker.	• Har tilgang på billedkunst , «månedens bilde». • Blir kjent med billedkunst og noen ulike kunstneriske uttrykk og teknikker. • Samtaler om et kunstverk/kunstner.

VÅRE AKTIVITETER:
• Sang og musikksamling en gang i uken med Larvik Kulturskole. • Lek og ulike aktiviteter med sang, musikk, dans og drama. • Lek med instrumenter. • Dramatisering med figurer, konkreter, hånddukker og personer. • Rollelek og utkledning. • Konstruksjonslek med lego, treklosser, geomag med og uten instruksjon. • Formingsaktiviteter hvor vi utforsker ulike materialer og teknikker, feks male, tegne, lime, spikke, snekre klippe, modellere i leire, plastelina, sand, vann, snø, is og søle. • Ulike formingsaktiviteter hvor vi jobber med/etter mønster. • Lese eventyr, rim, regler og sanger fra fortid og samtid. • Gå tur og bli kjent med bygdas kulturminner, feks Krigsminnesmerket, Hedrum Bygdetun, Haugen sag og mølle. Se på arkitektur i nabolaget. • Markere ulike tradisjoner og høytider som er representert i barnegruppa. • Vi stiller ut barnas «arbeid» i barnehagen.

Natur, miljø og teknologi

Barna skal oppleve glede og tilhørighet ved å ferdes i naturen til alle årstider, og forstå noe om hvordan de kan ta vare på naturen.
De skal lære seg å iaktta, undre seg, eksperimentere, systematisere, beskrive og samtale om naturvitenskaplige fenomener,
og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

PERSONALETS FOKUS I ARBEIDET MED FAGOMRÅDET:

- Vi legger til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruker naturen som arena for lek, undring, utforsking og læring.
- Vi er rollemodeller og fremmer verdier, holdninger og praksis for et mer bærekraftig samfunn.
  Vi jobber aktivt for at barna skal få et positivt forhold til friluftsliv og få kjennskap til dyreliv og planteliv.
- Vi legger til rette for å iaktta, eksperimentere, systematisere, beskrive og samtale om fenomener i naturen og den fysiske verden. Hvordan ting henger sammen.
- Vi øver sammen med barna på å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet.
- Vi bruker digitale verktøy (iPad) i det pedagogiske arbeidet, som støtte i barns læringsprosess.
- Vi legger til rette for at barna sammen med voksne utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer.
- Vi gir barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger, og til å delta i samtaler om det de har erfart og opplevd. Vi undrer oss og lurer på «hvorfor det…»?
- Vi lar barna få kjennskap til livssyklus.

BARNEHAGEN SKAL BIDRA TIL AT BARNA:

1-2 ÅR	2-3 ÅR	3-4 ÅR	4-5 ÅR	5-6 ÅR
• Opplever glede ved å være ute/på tur. • Kjenner igjen de mest vanlige husdyrene og kjæledyrene, og kan ”dyrelydene”.	• Lærer å gå i ulendt terreng. • Får kjennskap til noen dyr i skogen. • Viser begynnende respekt for planter og dyr.	• Er trygge i ulendt terreng. • Får mer kunnskap om dyr og dyreliv. • Tilegner seg enkel kunnskap om noen planter. • Vet hvor maten kommer fra (melk, egg, kjøtt).	• Viser respekt for naturen og dyrelivet. • Lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. • Kan noen kjente dyre- og plantenavn.	• Har enkel kjennskap til prosessen ”fra bondens jord til vårt bord”, eks korn til brød. • Har kunnskap om noe planter og dyr som vi ikke finner i nærmiljøet.
• Bruker sansene aktivt ute.	• Får erfaring med de ulike årstidene, vær og vind.	• Er mer kjent med årstidene og vet hva de bringer.	• Er mer kjent med årstidene og vet hva de bringer.	• Undrer seg over ulike prosesser i naturen ved de forskjellige årstidene (snø, regn, skyer, vind, lyn, torden, sol, hagl) • Får kjennskap til menneskets livssyklus.
• Leker og eksperimenterer med sand, vann, snø, funksjonsleker.	• Får mer erfaring med lek og eksperimentering med sand, vann, snø, funksjonsleker. • Lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi.	• Eksperimenterer med ulike elementer, vann og luft. • Får erfaring med hvordan teknikk brukes i hverdagslivet, eks iPad,	• Deltar i / ser på eksperimenter. Undrer seg over og søker svar på spørsmål. • Opplever mestring og glede ved å bruke iPad.	• Deltar i / ser på eksperimenter. Undrer seg over og søker svar på spørsmål. • Opplever mestring og glede ved å bruke iPad
• Er med og rydder etter seg, og kaster søppel i søppelbøtta.	• Lærer noe om hvorfor søpla skal i søppelbøtta.	• Lærer å sortere søppel. • Får erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen.	• Lærer hvorfor vi sorterer søppel • Lærer at våre handlinger får konsekvenser for fremtiden – miljøvern.	• Lærer at ting som kastes kan brukes på nytt. Gjenbruk.

VÅRE AKTIVITETER:

- Samlinger i større og mindre barnegrupper med hovedtema innenfor natur, miljø og teknologi.
- Ukentlige aktiviteter i mindre barnegrupper med natur, miljø og teknologi som tema – Realfag.
- Ulike formingsaktiviteter med naturmateriell og gjenbruksmaterialer.
- Ukentlige ekskursjoner og turer i nærmiljøet og skogen.
- Besøke næringsliv i bygda hvor vi følger våronn og innhøsting hos bonden, Kvelde Mølle.
- Samtaler i hverdagen om naturfenomen, feks lyn og torden, regn, snø, is, vind.
- Samtaler i hverdagen om kropp, fødsel, vekst, aldring og død.
- Leser faktabøker, ser på bilder, synger sanger, rim og regler om kroppp, dyr, planter, vær og årstider.
- Ulike eksperimenter.
- Kildesorterer søppel, vårdugnad med foreldre.

«Undersøke planter og frø»

Antall, rom og form

Gjennom lek, kreativitet, undring, utforsking, eksperimentering og problemløsing skal barna forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet.
De skal oppdage matematikk i dagliglivet, i teknologi, natur, kunst og kultur.

PERSONALETS FOKUS I ARBEIDET MED FAGOMRÅDET:

- Vi utforsker matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur ved at barna får være kreative og skapende.
- Vi undrere oss sammen med barna og er nysgjerrige.
- Vi stiller spørsmål, resonnerer, argumenterer og søker svar/problemløsning sammen med barna.
- Vi skaper strukturer slik at barna kan forstå sammenhenger i naturen , samafunnet og universet.
- Vi retter oppmerksomhet mot og språksetter matematiske begreper i hverdagen, lek og aktiviteter. Vi er bevisst på egen begrepsbruk om matematiske fenomener.
- Vi har matematisk materiell tilgjengelig for barna inne og ute.
- Vi teller, teller og teller – hvor mange er vi i dag – hvor mange kopper trenger vi – hvor mange røde klosser har vi osv.
- Vi legger til rette for sortering og klassifiseringslek/oppgaver.
- Gjentagelse, gjentagelse, gjentagelse…

BARNEHAGEN SKAL BIDRA TIL AT BARNA:

1-2 ÅR	2-3 ÅR	3-4 ÅR	4-5 ÅR	5-6 ÅR
• Har en gryende interesse for telling og tallord (feks telle tær og fingre).	• Forstår forskjell på en og mange. • Bruker tallord.	• Peketeller. • Har mengdeforståelse til 3.	• Peketeller til 5. • Kan telleramsen til 10. • Øver opp mengdeforståelse til 5.	• Kan telleramsen opp til 20. • Har mengdeforståelse opp til 5. • Får kjennskap til tall og mengde gjennom matematiske apper.
• Har en begynnende forståelse for størrelser: liten – stor.	• Skiller begrepene stor og liten. • Vet hva som er opp og ned.	• Følger instruksjoner knyttet til plasseringsord: over – under – gjennom	• Bruker ord om forhold mellom størrelser (eks «jeg har lengere hår enn deg»). • Forstår plasseringsordet «i midten».	• Bruker preposisjoner aktivt i dagligtalen, feks mellom – ved siden av – foran – bak). • Viser romforståelse.
• Får erfaring med måling: tomt og fullt, lite og mye. • Utforsker baking ved å kjenne, lukte, smake.	• Får erfaring med måling: tung og lett.	• Får kjennskap til enkle måleenheter: kort og lang, høy og lav.	• Får kjennskap til måleenheter: cm, meter, kilo (egen høyde og vekt).	• Får kjennskap til måleenheter: cm, meter, kilo (egen høyde og vekt).
• Får erfaring med former og figurer (sirkel, firkant, trekant). • Leker med puttebokser og kjenner på ulike former og gjenstander.	• Kan skille mellom ulike former (feks legge enkle innpasningsspill og bruker putteboks). • Legger likt på likt (billedlotte). • Opplever ulike mønster gjennom rytme og bevegelse (klapping, sang og regler).	• Legger puslespill med 3-4 brikker som danner et bilde. • Kan på oppfordring gå til et bestemt sted i rommet (posisjon). • Sorterer gjenstander etter form, farge, og størrelse.	• Tegner et menneske. • Kopierer enkle figurer (feks kryss, sirkel). • Lager egne mønstre (feks perle, tegne, hoppe).	• Kan navngi ulike geometriske former (triangel, rektangel, sirkel, kvadrat). • Lager egne mønstre/ border. • Blir kjent med koding gjennom bruk av matematiske apper.
• Blir kjent med dagsrytmen.	• Øver på begreper som først og etterpå.	• Øver på begreper om tid: i går – i dag – i morgen.	• Har en begynnende forståelse av tid: i går – i dag – i morgen.	• Har en forståelse av tid: i går – i dag – i morgen. • Kan navn på ukedager.
• Iakttar andre barns lek og deltar i titt-tei leken.	• Mestrer delvis turtaking (med hjelp av voksne).	• Mestrer turtaking. • Følger og forstår regler ved diverse leke-situasjoner og enkle spill.	• Deltar i regellek.	• Kan følge og forstå spillereglene ved diverse bord spill med mindre voksenstøtte enn før.

VÅRE AKTIVITETER:

- Spontane og planlagte samlinger med ulik tema.
- Konstruksjons- og byggelek med duplo, lego, geomag, klosser.
- Ulike formingsaktiviteter feks snekre, sy, tegne, male, perle, fingerhekle.
- Har fokus på «matematikken» i sanger, rim og regler, eventyr og fortellinger.
- Rydde og sortere leker og utstyr.
- Være med på å dekke bordet, rydde av bordet etter måltid.
- Ulike måle- og veieaktiviteter.
- Ulike spill og puslespill.
- Ulike aktiviteter med tall og grunnformer (firkant, sirkel, trekant).
- Lek og aktiviteter i større og mindre barnegrupper ute og inne med tall og telling, form, mengde, mønster og farger.

Etikk, religion og filosofi

Barna skal tilegne seg samfunnets grunnleggende holdninger og verdier og få interesse for samfunnets mangfold.
De skal få tid og rom til undring og refleksjon, oppleve at de blir møtt med alvor, respekt og anerkjennelse.

PERSONALETS FOKUS I ARBEIDET MED FAGOMRÅDET:

- Vi er samstemte og tydelige voksne som møter barn med raushet og omsorg.
- Vi anerkjenner barnet for den det er.
- Vi er tilstedeværende og nære voksne som veileder barn til mestring.
- Vi er gode rollemodeller i måten vi snakker til og om hverandre på.
- Vi setter grenser på en tydelig, omsorgsfull og rolig måte.
- Vi oppmuntrer til og roser barna, når de viser prososial atferd (positive sosiale holdninger og handlinger).
- Vi arbeider aktivt for et inkluderende miljø som motvirker utestenging, mobbing og rasisme.
- Vi skaper rom for opplevelser, erfaringer, undring, refleksjon og gode samtaler. Barna skal få mulighet til å formulere spørsmål, lytte til hverandre, reflektere sammen og finne svar.
- Vi legger grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft gjennom å sette ord på følelser, det som skjer i konflikter og hjelper til med å finne konstruktive løsninger, får barnet til å reflektere over egen atferd.
- Vi møter barnas tro, spørsmål og undring med alvor og respekt.
- Vi bidrar til forståelse og toleranse for forskjellige kulturer og ulike måter å leve på.
- Vi lar den kristne kulturarven komme til uttrykk gjennom høytidsmarkeringer, og markerer andre religiøse, livssynsmessige og kulturelle tradisjoner som er representert i barnehagen.

BARNEHAGEN SKAL BIDRA TIL AT BARNA:

1-2 ÅR	2-3 ÅR	3-4 ÅR	4-5 ÅR	5-6 ÅR
• Opplever ulike høytider og tradisjoner gjennom pynting med farger, figurer, fortellinger, bilder, sang og musikk.	• Opplever ulike høytider og tradisjoner gjennom pynting med farger, figurer, fortellinger, bilder, sang og musikk.	• Får et bilde av hvorfor vi feirer ulike høytider og tradisjoner gjennom enkle fortellinger.	• Har kjennskap til hvorfor vi feirer/ markerer ulike høytider og tradisjoner.	• Vet hvorfor vi feirer/ markerer ulike høytider og tradisjoner. • Får anledning til undring og refleksjon rundt grunnleggende spørsmål for eksempel: ”Hvorfor er det sånn?”
• Viser trygghet og tillit til barn og voksne i barnehagen. • Blir gjort oppmerksom på andre menneskers ulike følelser.	• Er trygge og tør vise hele følelsesregistret. • Blir gjort oppmerksom på og kjenner igjen andre menneskers ulike følelser.	• Viser empati gjennom å oppfatte hvordan andre har det og viser omsorg. • Har glede av å være sammen med andre.	• Har en viss selvkontroll, viser følelser uten at det går ut over andre. • Kan samarbeider med andre og innordne seg i en gruppe.	• Kan vise akseptable følelsesuttrykk i forhold til sinne, engstelse og frustrasjon. • Tar kontakt med andre barn på en positiv måte.
• Lærer og erfarer hvordan vi kan være gode mot hverandre. • Løser konflikter sammen med en voksen.	• Lærer og erfarer hvordan vi kan være gode mot hverandre. • Løser konflikter sammen med en voksen.	• Lære og erfarer hvordan vi kan være gode mot hverandre. • Løser konflikter med støtte av en voksen.	• Lærer og erfarer hvordan vi kan være gode mot hverandre. • Løser konflikter med støtte av en voksen.	• Lærer og erfarer hvordan vi kan være gode mot hverandre. • Løser konflikter med støtte av en voksen. • Lærer å respektere hverandre for den de er.
• Blir kjent med likheter og ulikheter i verden, vennskap og toleranse. • Får kjennskap til og hvordan barna lever i andre land/kulturer.	• Blir kjent med likheter og ulikheter i verden, vennskap og toleranse. • Får kjennskap til og hvordan barna lever i andre land/kulturer.	• Blir kjent med likheter og ulikheter i verden, vennskap og toleranse. • Får kjennskap til og hvordan barna lever i andre land/kulturer.	• Blir kjent med likheter og ulikheter i verden, vennskap og toleranse. • Får kjennskap til og hvordan barna lever i andre land/kulturer.	• Blir kjent med likheter og ulikheter i verden, vennskap og toleranse. • Får kjennskap til og hvordan barna lever i andre land/kulturer.

VÅRE AKTIVITETER:

- Samtaler og refleksjon med barna om livet, vennskap, toleranse, likheter og ulikheter, hvordan vi er gode mot hverandre.
- Spontane og planlagte samlinger med ulike tema.
- Ukentlige HelArt samlinger med fokus på våre verdier, regler, sosiale egenskaper/ferdigheter.
- Øve og trene på sosial ferdigheter i hverdagsaktiviteter og i lek sammen med voksne.
- Dramatisering og rollespill av ulike dilemmaer fra hverdag med konkreter, hånddukker og personer.
- Ulike formingsaktiviteter.
- Lese bøker og ser på bilder.
- Sang og musikk.
- Egne aktiviteter og samlinger i forbindelse med jul og påske.
- Høytidsmarkeringer fra andre religioner og kulturer som er representert i barnegruppa.

Nærmiljø og samfunn

Barna skal møte verden utenfor hjemmet med tillit og nysgjerrighet. De skal medvirke i egen hverdag og bidra inn i et fellesskap.
De skal få kunnskap om ulike tradisjoner og levesett, bli kjent med nærmiljøet og verden utenfor gjennom ulike opplevelser og erfaringer.

PERSONALETS FOKUS I ARBEIDET MED FAGOMRÅDET:

- Vi synliggjør hvert enkelt barn og lar dem erfare at de er viktige for fellesskapet.
- Vi tar barnas innspill på alvor og lar de medvirke i vår hverdag. Barna skal erfare at deres stemme er viktig for fellesskapet. De har rett til å deltat og bli hørt.
- Vi sørger for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjoner både for dem selv og andre.
- Vi følger demokratiske prinsipper i det daglige arbeidet.
- Vi er bevisste likestilling mellom gutter og jenter og sørger for at begge kjønn får varierte utfordringer og like mye oppmerksomhet.
- Vi utfordrer våre egne holdninger og handlinger mht synet på oppdragelse ut fra barnets kjønn.
- Vi sørger for at barna utvider sin forståelse om kulturelle likheter og forskjeller og jobber for et inkluderende miljø som motvirker mobbing og rasisme.
- Vi bruker litteratur og medienes muligheter for å utvide og utdype barnas erfaringer og læring.
- Vi bruker nærmiljøet ressurser til gode opplevelser og læringsmuligheter (vi har kunnskap om bygda før og nå, og de mulighetene som finnes her).

BARNEHAGEN SKAL BIDRA TIL AT BARNA:

1-2 ÅR	2-3 ÅR	3-4 ÅR	4-5 ÅR	5-6 ÅR
• Blir kjent med seg selv og familien sin gjennom «Boka mi».	• Blir kjent med seg selv og familien sin gjennom «Boka mi». • Vet hva mamma, pappa og evt. søsken heter.	• Deltar i samtaler rundt tema familien.	• Kan eget for- og etternavn og alder. • Har oversikt over familiemedlemmer.	• Vet hvor de bor. • Vet når de har bursdag. • Får kjennskap til ulike familie-sammensetninger.
• Blir kjent med og utforsker barnehagen ute og inne. • Er med på turer i nærområdet.	• Blir kjent i barnehagens nærområde.	• Blir kjent i barnehagens nærområde, «radiusen økes».	• Bli kjent med og besøker ulike institusjoner/ arbeidsplasser som er viktig for nærmiljøet.	• Bli kjent med og besøker ulike institusjoner/ arbeidsplasser som er viktig for nærmiljøet.
• Blir tilbudt varierte aktiviteter. • Opplever seg likestilt. Gutter og jenter får like muligheter.	• Blir tilbudt varierte aktiviteter. • Opplever seg likestilt. Gutter og jenter får like muligheter.	• Oppmuntres til å delta i variert lek og aktivitet sammen med andre. • Opplever seg likestilt. Gutter og jenter får like muligheter.	• Deltar i variert lek og aktivitet sammen med andre. • Opplever seg likestilt. Gutter og jenter får like muligheter	• Deltar i variert lek og aktivitet sammen med andre. • Opplever seg likestilt. Gutter og jenter får like muligheter.
• Får ta enkle valg, som for eksempel; velge pålegg på skiva, sanger i samlingen. • Trener på å være gode mot hverandre, vente på tur og dele med andre.	• Er deltagende i valg av lek og aktivitet. • Trener på å være gode mot hverandre, vente på tur og dele med andre.	• Oppdager at de er verdifulle og viktige for fellesskapet. • Får utrykke seg om sin egen hverdag. • Begynner å mestre turtaking og dele med andre.	• Opplever at det er lagt til rette for at de kan påvirke sin egen hverdag. • Mestrer turtaking og deler med andre. • Får erfaring med at flertallet bestemmer.	• Opplever at det de sier, ønsker og mener har betydning. • Har forståelse for at det må tas hensyn til andre. • Får erfaring med at flertallet bestemmer
• Opplever markering av Samefolkets dag.	• Opplever markering av Samefolkets dag.	• Er med og markerer Samefolkets dag. • Får en enkel fremstilling av samenes kultur.	• Blir kjent med samenes kultur og at de er Norges urbefolkning. • Får oppleve samiske sanger og fortellinger.	• Blir kjent med samenes kultur og at de er Norges urbefolkning. • Får oppleve samiske sanger og fortellinger.

VÅRE AKTIVITETER:

- Spontane og planlagte samlinger med ulike tema.
- Vi jobber med verdier, holdninger, sosiale ferdigheter og egenskaper i hverdagen for å styrke felleskap og likeverd.
- Vi har ulike aktiviteter hvor barna får erfaring med demokratiske prinsipper som feks vente på tur, samarbeide, hjelpe hverandre, alle er aktive i fellesskapet, alle kan uttale seg og bli hørt.
- Lek i større og mindre barnegrupper.
- Ulike formingsaktiviteter.
- Lese bøker og se på bilder, synge sanger, rim og regler.
- Turer i nærmiljøet for å bli kjent med bygda vår, næringsliv og institusjoner
- Ulike aktiviteter i samarbeid med lag og foreninger i bygda.
- Ulike fellesarrangement for barn og for barn og foreldre, feks «Tun marked», «Samefolkets dag».
- Egen markering og arrangement i barnehagen i forbindelse med FN dagen 24. oktober.
- Samtaler og refleksjon med barna om livet, vennskap, toleranse, likheter og ulikheter.